

A DÉSI SZENTFERENCRENDI KOLOSTOR

TÖRTÉNETE

1712—1912.

ÖSSZEÁLLITOTTA :

P. BIRÓ LŐRINC

O. F. M. DÉSI HÁZFŐNÖK.

KOLOZSVÁR,

SZ. BONAVENTURA KÖNYVNYOMDA NYOMÁSA

1912

A DÉSI SZENTFERENCRENDI KOLOSTOR

TÖRTÉNETE

1712—1912.

ÖSSZEÁLLITOTTA :

P. BIRÓ LŐRINC

O. F. M. DÉSI HÁZFŐNÖK.

KOLOZSVÁR,

SZ. BONAVENTURA KÖNYVNYOMDA NYOMÁSA

1912

Nihil obstat.

P. Béres Gaudentius Ofm.
censor Ordinis.

Nro : 1039—1912.

Imprimatur.

Vajdahunyad, 24. IX. 1912.

P. Csiszér Alexius
(L. S.) Min. Provlis.

Nihil obstat.

P. Trefan Leonardus Ofm.
censor dioecesanus.

Nro : 6711—1912.

Imprimatur.

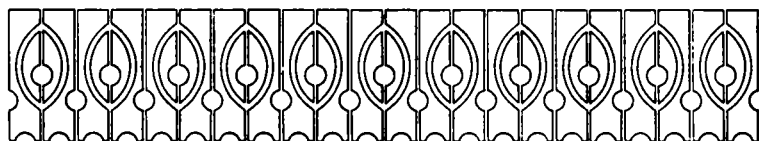
Gyulafehérvár, die 10. X. 1912.

† Gustavus Carolus
(L. S.) eppus.

TARTALOM :

<i>Előszó</i> — — — — —	3
<i>Mikor jöttek a ferencrendiek Magyarországra ?</i> — — — — —	5
Az erdélyi Custodia alakulása — — — — —	6
Az erdélyi Custodia hogyan lesz Provincia? — — — — —	7
Mikor jöttek szerzetes atyáink Désre ? — — — — —	7
Hogyan jutott a szerzet belső birtokaihoz ? — — — — —	9
Mikor épült a kolostor ? — — — — —	27
Mikor épült a kolostor-templom ? — — — — —	28
Újabb javítások a templomban — — — — —	39
A szerzetes atyák működése ? — — — — —	40
A kolostor főnökei — — — — —	50
A rendház syndikusai — — — — —	52
A rendház és templom jötevői — — — — —	53
Kik pihentek s pihennek a kriptában ? — — — — —	59
A róm. kath. egyházközség gondnokai — — — — —	65
A fiúiskola fejlődése — — — — —	66
A leányiskola fejlődése — — — — —	71
<i>Zárószó</i> — — — — —	73

Előszó.

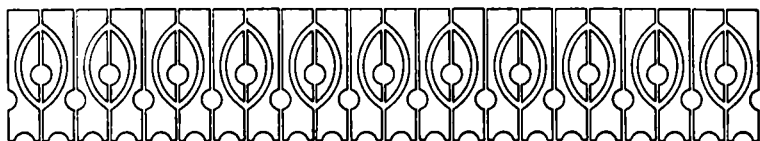
Immár kétszáz esztendeje, hogy asszisi szent Ferenc gyermekei Dés városában az Úr igéjét hirdetik. Sok nehézséggel kellett ezen idő alatt a szerzetes testvéreknek megbirkózniuk. Sokat kellett dolgozniuk. Az egész környéken nem volt katolikus pap. Az atyáknak igen nagy működési tér jutott: Désakna, Szék, Bonchida, Csicsókeresztúr, Bacza, Naszód, Óradna, Csernovitz, Kimpolung, Csábigorbó, Kapjon, Mánya, Kapnik . . . tanuságot tehetnek a szegény szent Ferenc buzgó gyermekeinek fáradhatatlan munkásságáról.

Kétszáz esztendő határánál megállunk. Visszanézünk. Köny ül szemünkbe. Sírban pihenő szerzetes atyáink szelleme visszaszáll közénk, s a munkában néha csüggedő lelkünket egy szebb, jobb jövő felé irányítva, munkára serkent!

E gyöngé vázlat legyen emlék az első kétszáz esztendő sírjára!

Dés, 1912. szep. 17. Szent Ferenc sebhelyei ünnepén.

Mikor jöttek a ferencrendiek Magyarországra?

Assiszi szent Ferenc gyermekei már 1219-ben jöttek Magyarországra. Szent Ferenc ugyanis az 1219-ben Assiszi-ben tartott rendi nagygyűlésből szerzetes fiait szétküldte az egész világra, tehát Magyarországra is. De ezen kísérlet nem járt eredménnyel.¹

Másodszor 1239-ben, IV. Béla uralkodása alatt jönnek hazánkba. Rövid idő alatt több rendházat alapítanak, s két tartományra oszlanak. Az egyik az Üdvözítőről elnevezett Tartomány 42 rendházzal, 10 Custodiára osztva; a másik Tartomány a szűz Máriáról nevezett 53 rendházzal, 8 Custodiára különítve. Ezen Custodiák egyike volt az erdélyi is öt rendházzal.²

Később az erdélyi Custodia, a két Provincia megegyezése folytán, az Üdvözítőről nevezett Provincia egyik erdélyi Custodiájával egyesült, mivel e Provinciának Erdélyben több rendháza volt.

Jött a reformáció Erdély bércei között is végig söpört. Marosszéken hat községet kímélt meg; Udvarhelyszéken szintén. Csík, Gyergyó, Kászon vidéke épen maradt.³ E viharos időkben megfogyott a szerzetesek száma; sok rendház üresen maradt.

¹ Greiderer, Germania Franciscana. Tom. I. Lib. I. nro. 18, 19.

² Ortus et progressus Provae Transsylv. 1, 2 lap.

³ U. o. következő lapokon.

Kovácsószai István kancellár, Toldalagi Mihály Marosszék főkapitánya és Bálintffi Kristóf, Bethlen fejedelem kincstárnoka, fájó szívvel látják a katolikus hívek elhagyatottságát, s levélben megkeresik a bosnyák és az Üdvöztőről nevezett Provinciák főnökeit, segítenének a szegény erdélyi katolikus híveken, s adnának kisegítőül atyákat.

Az Üdvöztőről nevezett Provincia főnöke 1629-ben, világi öltözetbe rejtve, küldött két erdélyi születésű szerzetest, Somlyai Miklós és Szeredai Márton atyákat. A bosnyák Provincia főnöke is küldött 1630-ban négy atyát, P. Stephanust, P. Seraphint, P. Máriánt és P. Illést. A két utolsó csakhamar visszatért hazájába, mert a főurak udvarában lakván, nem szokhatták azoknak zajos életét.

Időközben P. Stephanust Róma az erdélyi missziók főnökévé nevezte ki, s Marosköszvényesen (Marostorda m.) telepedik le társával, jóllehet a nyelvet nem értik.

Nemsokára az Isten gondviselő keze Szovátára (Marostorda m.) vezeti Domokos Kázmér szerzetes testvért, ki szülői látogatására jött haza Magyarországról. Ő azután hozzájuk csatlakozik, s mindenben segítségükre van.

1635-ben Márkodi Györgytől vásárolnak egy telkecskét rajta egy elhagyatott házzal. Ide építenek egy templomot s fából néhány cellácskát.

Az erdélyi Custodia alakulása.

Az Üdvöztőről nevezett Provincia atyái eközben egyre jobban benépesítik csiksomlyói rendházukat. Látván ezt P. Stephanus, a csiksomlyói rendház atyáival tanácskozni kezd, hogy Erdélyben egy önálló Custodia szerveztessék. Domokos Kázmért 1639-ben Rómába küldi, hogy ezt a Szentszéktől személyesen is kérje. VIII. Orbán pápa 1640. február 3-án kelt Brevejével szervezi az erdélyi Custodiát, s főnökéül P. Stephanust rendeli.

1666. augusztus 5-én László János Erdély vicarius generalisa, P. Caballó Bonaventura, a Rend általános főnökhelyettesének megkeresésére Kornis Gáspár és Lázár János jelenlétében meghagyja a bosnyák atyáknak, térnének vissza hazájukba, mivel az erdélyi, már önálló Custodia atyái és a bosnyák atyák között súrlódások voltak.

1640-től 1729-ig 74 főnöke volt az erdélyi Custodiának.

Az erdélyi Custodia hogyan lesz Provincia?

1729. június 4-én Milanóban tartotta a Rend általános nagygyűlését. Megjelent azon Erdélyből P. Csató Elek Custos is, s kérte, hogy az erdélyi Custodiát nyilvánítsa a Rend általános főnöke Provinciává. Az erdélyi róm. kath. Status is támogatta P. Csató ezen kérését Kolozsvárt 1729. március 12-én kelt, s a Rend általános Tanácsához intézett iratával. Teljesült a kérés, s 1729. június 20-án Joannes de Soto Minister Generalis az erdélyi Custodiát a Provinciák sorába emelte.¹

Mikor jöttek szerzetes atyáink Désre?

Dés régi város. Legelőször 1214-ben említetik mint sószállítóhely. II. Endre kevéssel később sókamarát állít föl, élén egy kamaragróffal; majd várat is emeltet védelmére s azt a szolnoki ispánság alá rendeli, sőt Dést a szab. királyi városok rangjára emeli, amit IV. Béla is 1236-ban jóváhagy.

Az 1310. esztendőből Ágostonrendi szerzetesek zárdájáról tétetik említés. A szerzetesek részére I. Károly magyar király alapítványt tesz. De szegényesen élnek. Sok nehézséggel kell megküzdeniök.

¹ Ortus et progr. Prov. Transsylv.

1550. körül Luther követői közé lépnek s Désen és környékén végkép letűnnek a láthatárról.¹

*

Désen külön római katolikus plebánia is volt 1332. óta. A plebánia templom a ma is fennálló református templom volt.

1554. körül az egész hitközség elpártol a katolikus egyháztól s az ágostai hitvallás követőihöz csatlakozik papjával együtt. Nehány esztendő múlva református, majd unitárius lesz az egész város. 1638. óta újra a reformátusok kerülnek felül. I. Rákóczi fejedelem nekik adományozza a templomot.²

*

Hosszú másfél századon át nem hirdette Désen, sőt környékén sem, katolikus pap az Úr igéjét.

Báró Apor István 1701-ben fölhívja az erdélyi ferencrendi Custodiát, adjon szerzeteseket Désre. Megigéri, hogy az Ágoston-rendiek akkor még romjaiban látható templomát saját költségén restauráltatja s nekik adja. A Custodia nem fogadja el ezen ajánlatot. (Domus Hist.)

1703.-ban a szerzet küld egy szerzetes atyát Désre, a kolozsvári születésű Lamprich Imrét, ki hosszabb időn át az erdélyi missziók főnöke, sőt az erdélyi Custodia feje is volt. De nem tudott eredményt elérni. A II. Rákóczi Ferenc-féle szabadságharc nem kedvezett a hittérítés munkájának s Lamprich itt hagyja Dést.

1712.-ben, a szathmári békekötés után, a szerzet újból szerencsét próbál. A német származású Weiner Konrádot küldi Désre az 1712. június 1-én Mikházán tartott gyűlésé-

¹ Kádár J. „Szolnokdobokavármegye Monographiája”. I. köt. 1. és 111. lapokon.

² U. o. 115. l.

ből. Hansch Sebestyén, a désaknai sókamara perceptora, barátságosan fogadja, ellátásáról gondoskodik. Ő volt a szerzetes testvérek első syndikusa is.

Miért jött a szerzetes épen Désre? Az egész vidéken nem volt egyetlen katolikus pap sem. A szerzet a misszióterület központjául Dést szemelte ki, hogy alázatos fiai innen hordják szét az üdvösség igéjét.

Hansch Sebestyén a páternek ideiglenes lakásul a sókamara egyik szobácskáját adja. Innen jár P. Konrád hirdetni az Úr igéjét Désaknára, sőt Székre is, mivel e két helyen mint kincstári káplán csakhamar megbízatik az isteni tisztelet végzésével s ezért Hann Ignác főkamaras a sókamara jövedelméből 200 frtot, 12 köből búzát, ugyanannyi zabot és 12 szekér tűzifát rendel fizetésül.¹

Meg volt a kezdet nehézsége törve.

Hogyan jutott a szerzet belső birtokaihoz?

A dolog némi megvilágításul Háznak régi följegyzéseiből közöljük a Rácz-család fáját.

Rácz Ádám gyermekei:

1. Rácz Anna; gyermekei: kövesdi Sarmasági Ádám és Miklós.

2. Rácz István; leánya: Borbála, kinek férje: Orbán Elek.

3. Rácz Borbála; gyermekei: Csebi Pogány Péter és Zsófia.

4. Rácz Zsuzsa; gyermekei: Nápolyi György, Éva és Mária. Éva Torma Kristóf felesége; Mária pedig Budai Zsigmond neje.

5. Rácz Péter; leánya: Christina, br. Jósika Imre felesége.

6. Rácz György; fia: György.

¹ Az egész történet összeállítása a Domus Historia (Convent története) följegyzései nyomán történik s ép azért az idézéseket mellőzzük.

7. Rácz Katalin ; fia: Ilosvai Erdélyi István.

8. Rácz János ; gyermekei: Péter és Judith, ki Gyulai Mihály felesége.

Az itt közölt családtagok közül kevesen maradtak katolikusok ; a nagyobb rész Kálvin tanait követte. Katholikusok voltak : Orbán Elekné, a Nápolyi-gyerekek, Budainé, Tormáné és végül Péter, a nyolcadik Rácz-fiú gyermeke.

1. A Rácz-család katolikus leszármazottjai 1712. június 2-án a szerzetnek a Kis-király utcában (ma Czakó Zsigmond-utca) ajándékoznak egy telket. Az ajándéklevél szöszertint:

„Nos infrascripti recognoscimus per praesentes, quod in hoc Anno praesenti 1712. die 2-a Junii találának meg bennünket az Erdélyi Custodia alatt lévő Seraphicus Szent Ferentz szerzetiben levő betsülletes Paterek az Déésen lévő, az az, az Dés várossán benn lévő Rácz Familiárul reánk vérekül maradott ház iránt köfalával, és háza helyyével, hogy adnók azon szt. Szerzetnek, miis magunk szabad jó akaratumk szerént oda adók azon szerzetnek, azon Rácz Ádámról reánk maradott köfalt egész ház helyyével, mivel ezen darab helyyben lévő Pápastaságnak gyakrabban Paterek nintsen, mivel hol subsistályanak azon szent Szerzetbéliek az is nints, és miis gondolkozván ez Világnak romlandó voltáról, akarjuk, hogy azon Seraphicus Szent Ferentz szerzetinek azon Dés Várossán lévő helyyünknek oda adásával, és azon Szerzetnek magát jó helyben állittásával, és állandó képpen való meg maradásával szüntelen Istennek szt. Neve ditsirtessék, benne forogván az mű Catholica Religionknak promotioja is, melly dolognak nagyobb bizonyságára adgyuk ezen Contractusunkot kezünk írásával, és petsétünkkel megerősítve.

Die et Anno ut supra.

Nápoly György

Nápoly Éva

Nápoly Mária

Csicsókeresztúri Torma László¹

Gálgói Rácz Péter

¹ Torma Kristóf fia.

Én nékem Csicsókeresztúri Torma Lászlónak adta Bátyám uram Erdély István az maga részét köz birák előtt, úgy mint Szolnos Vármegyének Fő Birája Torma Sámuel úr előtt, énis azon részemről subscribálok; Galgói Rácz Péter ur authorálván engemet ugyan Csicsó keresztúri Torma Lászlót, hogy subscribállyam helyette, authorált pedig hiteles Neme Személyek előtt.

Si aliqui autem invenirentur tales ex Reformatis, qui nollent cedere suas partes, quod non est multum, unicus angulus si deveniret ad ipsos, ego me obligo, si pro mea parte concesserint, in quantum judicabitur ad solvendum. Ladislaus Torma. A. 1712. die 2 Junii.

Isti Domini qui subscripserunt has litteras, jus tantum donare habuerunt protestatis facultatem, si quidem autem territorium Curiae memoratae erat proprie Genitoris Conjugis meae, Domini quondam Stephani Rácz de Galgó, Filii Adami olim Rácz, mea Conjux non praetensionem, vel jus sed illam ipsam proprietatem donat pro Dominis Patribus Franciscanis, de vicinitatibus non habeo de praesenti notitiam, Curiae hujus tamen formales etiam Literas Donationales mea Conjux vult dare, has etiam ipsamet propriis suis manibus subscripsit. Dat. 19. Junii. 1912. Alexuis Orbán. Rácz Barbara.⁴

Ezen ajándékozott telekhez szántók, szőlők és rétek is tartoztak, melyeket mint valami gazdátlan jószágot, idegenek bitoroltak. 1725. július 13-án Csicsókeresztúri Torma Sámuel, a Residentia syndíkusa hosszas kutatás után kideríti, kik mennyit idegenítettek el e telkekből, s 122 tanut hallgatnak ki erre nézve szamosujvárnémeti Németi István nemes személy és Nemes Tamás juratus assessor Munkácsi Ádám házánál.²

1718. május 22-én Kuppán Miklós, dési polgár, azon panasszal támad a szerzet ellen, hogy a kolostor az ő telkéből egy darabot önkezüleg elfoglalt.³ De panasza alaptalannak bizonyult nemsokára.

A hitelesített másolat a Conv. levéltárában; a M. Terézia elé terjesztett hiteles másolat Kolozsvárt a Provincia levéltárában van.

² Ajkönyv a Convent levéltárában.

³ Panaszlevél a Conv. levéltárában.

2. Ugyanazon év szeptember 4-én gróf Kornis Zsigmond és Mikes Mihály Bethlen Elektől csere útján egy darab telket szereznek a Rácz-fundus mellett, s azt a szerzeteseknek ajándékozzák, hogy legyen a zárda építésére hely. Ezen a telken egy kis faház is volt, mely később iskolál szolgált.¹ Ez a telek a templom mellett fekvő kert ma.

3. 1720-ban Nápolyi Györgyné látván, hogy a szerzetesek kevés hely fölött rendelkeznek az építkezés céljaira, 100 magyar forintot ad a szerzetháznak. A Syndikus a zárda vagyonából hozzá adott még bizonyos összeget, s megvásárolta a Kuppán Miklós és Szőcs János szomszédságában lévő telek egyharmadát 50 magyar forintért Kozárvári Cseh Ferencz Deák-tól és nejétől Szegedi Borbálától. Az eredeti szerződés szösz szerint:

„Mű nemes belső Szolnok Vármegieben lako Bölcsei Buday Ferentz, es ugian belső Szolnok varmegiebe Deesen lako Csik mintsenti Cziko Páll mint ketten ñes Szemelyek adgiuk tudtara mindeneknek az kiknek illik ezen levelünknek rediben quod in Anno 1720 Die 26 martij midőn volnak ñes belső Szolnok Vármegieben Kozárvárat ñes Cseh Ferenz Deák uram Felesege ñes Szegedi Borbára Aszony bázánál jelenenek meg mi előttünk egi reszről Tekentetes nemzetes Hanshst Sebestyeny Uram koronás királyuk eő fölsege Deesi Camerajanak mostani Inspector a ugi mint Szeraphicus Szent Ferentz Szerzetinek Szent Antal tiszteletire épített residentiajának Apostolicus Syndicussa kepeben Tekentetes nemzetes Miller Mateh uram, más reszről penig ugian belső Szolnok Vármegieben Kozárvárat lako Cseh Ferentz Deák Uram es Felesege Szegedi Borbára Aszony, kikis kezbe adással minket megbírálván tőnek illy irrevocabile es megmásolhatatlan Concabiumot hoga leven az enyszer emlitet vármegieben Dees varasan ñes Szegedi Borbára Aszonynak több Atyafiaival egiütt egi ősitől maradot háza mely ház vagion a piac szerben mostan nemzetes Kupán Miklos uram és más felől

¹ Domus Hist.

Szűcz János uram hazai vicinitássában vegvel menven az enyszer említett vármegieiben es Várasban levő Paduai Szent Antal tistesegere epitetett residentia fudussara, melynek mivel több Complices Atyafiai között harmad része Concernalia Szegedi Borbára Aszont bizonyos szűksegetől visseltettven adá meg nevezet házbeli harmad rész porcioját fudussával egiütt az itt Commemorált Paduai Szent Antal tistesegere epitetett Residenita számára örök árron et inrevocabiler 50 id est ött ven magyar forintokért, melyeket mi előttünk leválván Cseh Ferentz Deák Uram és Felesege Szegedi Borbára Aszony igirék es köték magokat minden legitimus Impeditorok ellen valo evictiora hagi akar mikor és akarhol mindenütt a megnevezet házbeli harmad rész porciojokba in pacificum dominium introdukalván Tekentes Nemzetes Hancstst Sebestyeny Uramat ugi mint az enyszer említett residentianak mostani Apostolicus Syndicussát a vagi akar kit is deinceps eő kegielmenek ezen hivatalban levő succesorat mint magok eő kegielmek mint penig eő kegielmeknek kett agon levő successori megmentik, ha pedig meg nem menthetnek, meg nem mentenek vagi meg menteni nem akarnak: tehát az quaestioban levő házbeli el adott s meg vett porcionak örökös böcsel valo áratt adiuncta poena Calumniae Szegedi Borbara Aszonymnak vagi eő kegielmenek ket agon levő succesorinak akármí nevel nevezendő bonumibol csak ezen contractualis levelünknek erejevel is exigal hassák exigaltatthassák egi Hütös ñes varmegie Szolga birajanak dexteritasával exclusis omnibus remedijs juridicis mely dolog igi menven mi előttünk vegben pro futuro testimonio adgiuk miis ezen subskriptionkal való Petsétes levelünkött Fide nostra mediante Anno Die looque ut supra notatis.

Per nos lidem qui supra Judices

Bölcsey Budaj Ferencz,
Cr. I. L. (?) Sp. p. (L. S.)

Csik Mintszenti
Cziko Páll
per Nobill. (L. S.)¹

¹ Az eredeti szerződés a Conv. levéltárában.

A fennirt vásár március 26.-án történt. Május 12.-én pedig Pataki Mihálytól ugyanazon telek máskét részét vásárolta meg a Residentia 100 forintokért. Az eredeti szerződés:

„Nos in infrascripto negotio Judices Regy memoriae Commendamus tenore praesentium universis et singulis, quibus interest, quod in Anno praesenti Millesimo Septingentesimo et vigesimo, Die duodecima mensis May in Domo Caesarea Inclyto Cottu Szolnok Interiore nobl. oppido Déés extructa et adjacente Camerali Salinaria, in Praesentiam nostram comparentes Generosus Dominus Michaël Patakj de Déés ab una, et Perillustis ac Generosus Dominus Sebastianus Hancsh, Suae Cææ Regiæque Mattis Salis fodinar. Inspector Déés-Aknensium, nec non Santorum Ordinum Romano Chatholicae Relligionis Franciscanor. in Residentia dicto oppido Dees erecta residentium Sindicus Apostolicus, partibus ab altera; Significarunt nobis vivo oris eloquio, quatenus noblis Juditha Zilahi, noblis Domini Sigismundi Patakj de Rettegh Consors, dualjtatem unius Sessionis in dicto Cottu Szolnok Interiore oppidoque suprafato Déés, vicinitatibus Domorum noblium Nicoláj Kuppen, et Joannis Szöcs, de Deés, ut et Residentiae Dominorum ord. Franciscanorum existentis et adjacentis (quondam quidem Ipsam spectantem et concernentem; ac jure perpetuo memorato Dno Michälj Patakj venditam et Sub spacio jam septem Annorum ad hunc usque diem tentam et pacifice possessam) Contra vim Literarum Contractualium praejudiciumque et dicti Emptoris prioris, prætitulato Domino Inspectorj et Sindico Apostolico ordinum, vendere nitebatur. Sed Consideratis et perspectis ab utraque parte difficultatibus juridice exinde emergibilibus primo pro secundo Axiomate illo Juristarum Communi: nemo dat quod non habet, Suprafatus Dominus Michäl Patakj præmissam dualitatem dictae Sessionis, jam supratitulato Domno Sindico Apostolico, ipso eum non Cogente, vendidit et transtulit Cum omnibus appertinentys ad eandem de jure et ab antiquo spectantibus sibi appropriaveratt, nullum Jus, nullamque juris proprietatem sibi

et successoribus reservando levata pro eadem a saepe memorato Dno Sindico Centum florenorum H. Summa, assumendo Decretalem evictionem etiam.

Super quibus modo ptto Coram nobis peractis negotys Literas nostras præsentis Sigili usualis nostri appositione, et manuum proprarum Subscriptione munitas pro majori fidei testimonio dandas duximus fide nostra mediante. Datum Ao, Die et Loco in supradatis notatis. Correcta per nos

Albertum Kismarjai
de Eodem Inclit. Cottus
Szoln. Int. Jur. Assessor.
(L. S.)

et **Ladislauum Korodi,**
(L. S.) de Borsova, juratum
Incltyt. Cottus Szolnok
Inter. Assessorem.¹

Ezen teleken át jártak a templomba.

4. Még ugyanazon évben, 1720. június 1-én Bányai Máténé, Alvinczi Erzsébet, eladja a Residentiának 110 forintért néhai atyjától, Alvinczi Nagy Istvántól örökölt két házat, melynek szomszédai északon Alsó Mihály háza, nyugaton a piac, keleten és délen a Residentia. Ezen időben azonban idegenek bírták a kérdésben forgó telket, s házat, miért is csak jogukat adták el, s ötven forintot fel is vettek a zárdától azon megállapodással, hogy a hátrálékos hatvan forintot akkor fizetendi a kolostor, ha eladók véglegesen átadhatják a megvásárolt telket a házzal. Ez 1722. febr. 16-án végre meg is történt. Az eredeti contractus szószerint: (megjegyzendő, hogy az 1720. június 1-én kötött egyezséglevél is eredetiben megvan a kolostor levéltárában.)

„Mi űs Belső Szólnók vármegyében űs Déés várossában lakó Sz. Jóbi N. István és Czikó Pál mindketten űs Személyek és ez ide alább megírt dologban authorált Köz Bírák. Adgyuk tudtára mindenek az kiknek illik ez Levelünk rendibe mostaniaknak és jövődöbélieknek. Quod Ao praesenti 1722. Die

¹ Az eredeti szerződés a Conv. levéltárában.

16. mensis Februarij. Midőn volnánk fennemlített Nemes Vármegyében Ns Déés városában az Sz. Franciscana Religionak Residentiájában, jelenlétén mi előttünk azon Residentiának Syndicussa Nzts Sebastianus Jacobus Hancsh uram eő kglme; más részről pedig Nztes Bányaí Máté uram Feleségével Nemes Alvinczi N. Ersébeth Aszszonyal együtt. Kik is jelenték mi előttünk, hogy ezen megnevezett Alvinczi N. Ersébeth Aszszonyinak, lévén néhai édes Attyáról Alvinczi Nagy István uramról jure successionis réa deveniált jussa itt Déés városában az piacz szeren egy udvaron levő két kő házok in vicinittibus ab oriente Curiae praedecaratae Residentiae, a septemtrione Dñi, Dñi quondam Michaelis Also, a meridie Possessio ad eandem Residentiam pertinens. Mellyet mi Ao praeterito 1720. Die prima mensis Junij Ezen jusnak eladásának alkalmatosságával mások possideáltak; nem lévén elégségesek azon jusnak kikeresésére, magok szabad jóakaratyok szerint kézbe adással conveniálnak a fenn megnevezett Syndicus urammal eő kglmével a megírt Resindentiához, ilyen Conditiokkal, hogy az melly Literale instrumentumok kezeknél voltak és akkori Regiusok Nzts Dálnoki Daniel és Irsai István uraimék eő kglmek előtt által adattattak kilenz darab irásokba, (most minékünk is praesentáltatva:) említett Syndicus ur eő kglme kezehez. Ezen jussokat pedig a megírt venditusok eő kglmek adák Száz tíz magyar forintokban, Rh. 110, örökösen irrevocabiliter, magoknak es successoroknak fenn nem hagyván semmi just, melynek ötven forintyát Ao et Die supra specificato, a megírt akkori Regiusok eő kglmek előtt in paratis említett Syndikus urtól eő kgltól levála; Ezen 110 forint summának hátra levő residumat is Rh. 60. hatvan magyar forintokat mi előttünk mostani Regiusok előtt in toto lévalák megírt venditorok eő kglmek; ea tamen Conditione, hogy ha ennek utánna azon megírt házbéli jushoz más közelebb való vér vagy praetendens találkoznék; tehát az említett venditorok eő kglmek sub poena Calumniae ezen házbéli jusért adott 110 forint summát tartozzan a megírt Residentianak letenni. Mely dologról adgyuk miis ez kezünk

írásával és szokott petsétünkkel roboralt Levelünket fide nostra
 mediante futuro pro testimonio. Datum in oppido Déés Ao
 Die locoque supra nottis.

lidem qui supra

Correcta per eosdem
Szent Jóbi N. István
 Deési Nemes Személy
 (L. S.)

Csikó Pall
 Deesi Nes személy
 (L. S.)¹

Ezen telek az előbbinek szomszédságában feküdt, ahol
 ma körülbelül a Hungaria kávéház van.

5. 1737-ben Hansch Sebestyén újabb telket vesz a Resi-
 dentia részére a Kis-király utcában Fejérvári Erzsébettől,
 Sajói István, gyulai reformatus predikátor feleségétől 170
 forintért.

A szerződés:

„Nos infra scripti tenore praesentium recognoscimus,
 quod Anno 1737 Die 10 July Jelen leven Tiszteletes Sajói
 István Gyulai Praedikator Uram eő kglme, es Felesege Fejér-
 vári Katalin Asszony, Fejervári Erzsebethnek legitimus Tutori,
 egy részről, más részről pediglen Ns Déés Várossán Tiszte-
 lendő Pater Praesidens Aloysius Simonfi Atyasága és mű
 előttünk tőnek illjen alkalom felet való készbe adást, Levén
 T. Sajoi István Felesegenek Fejérvári Katalin Asszonynak,
 Ugyan Déésen Kiis Királj utcában egy Ns házok in vicini-
 tatibus Eszakrol Déésen lako Ns Lakatos István uram telekje,
 Délről Mezei Pál Uram puszta telekje. Nap nyugatrol a város
 közönséges uttczája, Nap keletrol Sajka patak nevű folyo viz,
 és azon hazakot ada T. Sajoi István Uram Felsegevel Fejér-
 vári Katalin Asszonynyal edgyut Szaz hetven magyar forin-

¹ Az eredeti irat a levéltárban van.

tokban által Tiszt. P. Praesidens Atyaságnak ahhoz való nyilakkal szanto és kaszalokkal, Ki kötvén hozzá tartozando örökös földeket örökös birásával.

Sajó István Gyulai
Refta Ecclesia Predikatora
es

Fejervari Kata
+ és **Fejérvári Erzsébeth**

T. K. **Sebastianus Jakab Hancs**

Stephano Ferenczi
vice Jud. Nobil et
Cottus Szólnok Interior.

Lemini Rácz Peter ezen
Nemes vármegyének egyik
Hutos Assessora.

Coram Nobis
Stephanus Kovács
Persona Nobilis.

Szintai György
Ns személj.
Höttelel Ig
Nemmes des városanak
Hites sinatara (senatora.)¹

6. 1741-ben ápr. 25-én Szeredai Borbála, néhai Jábródi Jábrodtzki Gábor özvegye, a maga számára megvásárolja a Kuppán-féle házat s telket özvegy sárvári Viski Györgynétől 618 forintért.

Mivel ezen telekre nagy szüksége volt a Residentiának, P. Lászlóffi Lőrincz házfőnök hosszas kérésére Jábrodtzkyné a vételárban átengedi e házat s telket összes jogaival² 1741. szept. 8-án.

A szerződéses irat szószerint (a levéltárban): „Requirálnv engemet a Nemes Belső Szolnok Vármegjei Déés Várossában a Franciscanus szerzetén lévő Tiszteletes Residentia super eo: mivel in Ano praeterito 1740 ugjan Nemes Déés Várossában a tiszteletes Residentia vicinitassában vásárlattam volt meg egy Koppan nevezeten lévő Nemes Curiát cum appertinentiis jure perennali, melly Curiára igen nagy szüksége livén a Tisztele-

¹ Az eredeti irat a levéltárban.

² A privilegiumok jegyzéke a Conv. levéltárában.

tes Residentiának, engemett quam humanissime requirálván gjakor alkalmatossággal azon tiszteletes Residentiának Praesidensse Tiszteletes Lászlófi Lőrincz Uram azon Curiának cessiója iránt; Én is méltó respectusban vévén mind a tiszteletes Residentiának, mind tiszteletes Praesidens Lászlófi Lőrincz Uram eö kegyelme sokszori requisitióját, azon Koppan neveten livő Curiát cum appertinentiis eo Jure a mint én meg vásárlattam, a Tiszteletes Residentiának cedáltam által adtam birni engedtem, melly Curiának árrában Tiszteletes Lászlófi Lőrincz Uram administrált is flor. hung: numero ötszáz huszon kettő Denar ötven nyolcz, és még azon Nemes Curiának árrában a mi restál a Tiszteletes Residentia azt is quocitius administrálván én is tartozzam mind az emtionalis contractust, s mind penig azon Nemes Curiahoz tartozandó minden nivel nevezendő Literalekot által adni nullum Jus nullum ve Juris Dominii, vel proprietatem in eadem Curia Nobilitari mihi vel Posteritatibus utriusque sexus reservando, melly dolog iránt adom ezen Cessionalis Levelemet a Tiszteletes Residentiának az alább coramizáládo Betsületes Regiusok előtt írásommal és szokott petsétemmel corroborálván.

Datum Vicze 8 Septembris

Correcta per 1741. me

Coram nobis

Francisco Domokos

de A Csern.

J. Cottus Dobocensis Assesor.

de A. Csern.

Arva **Szeredai Borbára**

(L. S.)

et **Johanne Széki** Nobile de also

Ilosfa manu aliena.

(L. S.)

P Botár Joakim rendfőnök kérésére Mária Theréziának 1743. március 8-án kelt rendelete alapján Nagy András és Buss Tamás kir. táblai jegyzők december 2-án ünnepélyesen beigtatták a szerzeteseket összes, addig szerzett vagyonaikba.¹

¹ A királyi leirat a Provincia kolozsvári levéltárában.

A beigtatáson jelen van Göncz-Ruszkai Kornis Zsigmond is. (Domus Hist.)

Az introductio után decemher 4-én a reformatus ecclesia tiltakozott a szerzetesek beigtatása ellen azon megindoklással, hogy a szerzetesek által birt Rácz-féle fundusból hét rész a Rácz-család reformatus ágának tulajdona, a hagyományozó katolikus ágot csak két rész illeti meg. A Rácz-család reformatus tagjai pedig írásban bizonyítják, hogy ők az őket megillető részt a reformatus ecclesiának hagyták.¹

Még azt is hozták fel indokul, hogy valami Literati András-féle házból is volt a Reformatus Ecclesának 80 frt. követelése.²

Látván Botár Joakim rendfőnök, hogy a reformátusok támadása nem alaptalan, azon fáradozott, hogy békés úton rendeztessék ezen ügy. Evégből aztán 1744. április 9-én a szerzet részéről Kászoni István, a désaknai sókamara perceptor, fősyndikus, nagyváradi Váradi Zsigmond s nevezett rendfőnök, — a reformátusok részéről pedig Diószegi Mihály, a református Consistorium teljhatalmu megbízottja,³ tárgyaltak ez ügyben s Diószegi Mihály visszavonta a Kolosvári Dániel és Zilai István által benyújtott contradictiót s a Residencia fősyndikusa, Kászoni István, pedig fizetett a Rácz-fundusért 240 magyar forintot.⁴

¹ A Contradictio másolata a Convent levéltárában. A Rácz-család reformatus tagjainak ellenünk szóló eredeti iratai is ott vannak.

² Megjegyzem, énelőttem ismeretlen a Literati András neve. Ilyen nevű egyént a szerződő felek között sehol sem találtam. Hanem fordul elő igen Kozárvári *Cseh Ferencz Deák* (Literati) kinek felesége volt Szegedi Borbála, kitől a Convent 1720. március 26-án megvásárolta egy teleknek a harmadrészét. A más két részét pedig megvásárolta a Convent Pataki Mihálytól. Sőt ezen nevet azon jegyzékben sem találtam sehol, amelyben a Provincia levéltárába helyezett contractusok s egyéb fontos iratok vannak felsorolva.

³ A megbízó eredeti levél a Convent levéltárában.

⁴ Domus Historia; az eredeti egyezség a Provincia kolozsvári levéltárában.

Ugyancsak megtámadta a szerzetesek introductióját Kuppán Éva is, Kuppán Miklós leánya (akkor már Érsekújvári László felesége) azzal vádolván a szerzeteseket, hogy a Kuppán-féle telket féláron vásárolták meg.¹ Ezen ügy sokáig elhúzódott. Végre is 1761. október 22-én Antos Sámuel ezen contradictiot visszavonja s a szerzet neki és örökös társainak fizet 200 forintot.²

Dés város Communitása is ellenezte a beigtatást holmi szántóföldek és rétek miatt, de Botár Joakim rendfőnök tapintatos eljárása folytán a béke csakhamar helyre állott.³

7. 1755. április 17-én az 1737-ben Fejérvári Erzsébettől vásárolt telket Hansch Sebestyén syndikus elcseréli Irsai Zsigmond telkével és házával, mely a Convent vicinitásában feküdt. A Fejérvári-telken csak a canalis-jogot tartotta fenn a Convent magának. A szerződés e cseréről:

„Nos infrascripti memoriae commendamus harum nostrarum literarum tenore significantes quibus expedit universis, quod in hoc anno praesenti 1755. die vero 17-a mensis aprilis midőn volnánk nemes Belső Szolnok vármegyében nemes Dees várossában ugyan a deesi Venerabl. Residentiában, jelenének meg mű előttünk ab una, scilicet a parte Residentiae Ord. Min. S. Francisci refor. Curator et delegatus Apostolicus Syndicus Tkts Kászoni István uram eő kglme; ab altera Tkts Irsai Sigmond eő kglme mint nehai edes anyoktól Korodi Máriától született edes gyermekeinek ugy mint Josefnek es Márianak legitimus és naturalis Curatora, ratione officii, kik is tevének mű előttünk illyen álando es meg másolhatatlan alkalmat és örökös cserét, hogy levén Irsai Sigmond uram megirt gyermekeinek ezen nemes Dees várossában a piacz soron sorte divisionis egy fél teleke, rajta levő s egész a piaczra ki nyulo pusztá kő házokkal edgyütt in vicinitatibus a septemtrione ugyan a Venerabl.

¹ A levéltárban.

A kiegyezési irat a Ház levéltárában.

³ Domus Hist.

Residentia kőháza (Literati Ferenctől vásárolt ház) telkével együtt, a meridie vagy on ezen vicinált fél teleknek hasonló fele egy szeglet pusztá kő házal együtt az utcza felől actu Mlgos Baro Dioszegi István eő Nga bir. A venerabl. Residentianak pedig ezen meg irt nemes városban a Residentia-val által ellenben nap kelet felől lévén egy pusztá sessioja in vicinitatibus ab oriente a lefolyó Szajka patak, a meridie Jakocs Péter Uram különös telkecskéje; ab occasu a Város Kis-Király nevű utczája; a septemtrione Mészáros Szénási Dániel háza és telke, mely kontrahens vagy transactor eő kglmek közül a Venerabl. Residentia in bonificationem et compensam fundi deserti supra descripti et vicinitati supraddala Tekts Irsai Sigmond uramnak 80 nyolczvan M. forintokat, mely telekeket is mutuo invicem által adának, permanenter resignalának a die emanationis harum literarum Contractualium jure perpetuo et irrevocabiler sub mutua evictione decretali transactorum, mutuis invicem factis his conditionibus: 1. A parte Residentiae hogy a cryptának a melly canalissa kiszolgál a vicinált és által adott sessio alatt ennek utánna viendő canalist is, ha praejudiciuma vagy kára nélkül lenne Tettes Irsai Sigmond uram és Posteritási megengedik, ha pedig valami ruina tapasztaltatnék tandem aliquando ezen canalisban, correctioját és rectificatioját sine praejudicio tamen et damno hasonló képen meg engedik, sőt tartozzék a Residentia corrigálni. A parte vero Ttts Sigismundi Irsai praetendaltatott hogy valamikor a Venerabl. Residentia oly nevezetes munkához, úgy mint: azon pusztá háznak bontásához, pintzjének kihányásához fogna, tartozzék a Residentia hirré tenni, hogy Irsai Sigmond uram is vagy maga vagy embere által jelen lehessen vagy ha jelen nem lehetne, maga vagy personalissa által, ugyan csak a Venerabl. Residentia maga munkáját continualhatja, oly hiteles emberei által a kikhez fide dignitas lehessen, hogy ha régi valami akármi nemű eltött jószágot kintset, ezüst, arany, réz etc. portekákat, gyöngyöket, egy szóval akármi nével nevezendőket találnának, mindazoknak tertialitasát mindenek-

ben igazán minden tergiversio nélkül Tts Irsai Sigmond uramnak vagy Praescriptusainak kiadgyák, két része mindekben maradgyon a Residentiának, a mikor is városunk Hadnagyát és a Contrahens vagy Praetendens félt elé hivatván. Mely conditioknak mind a két részről szentül és álhatosan valo megálására kézbe adásal magukat obligalják.

Mely örökös cserének állapotyja cum facta superadditione mű előttünk praemissis conditionibus menván végbe irtuk meg mű is ezen contractualis Levelünket fide nostra mediante subscriptionkal és szokott petsétünkkel is corroboralván futuram uberiorem ad cautelam.

Datum Dees Anno, Die, Locoque in praemissis nottis.
Correcta per nos

Adamus Fülöp ductor
prim. Nobil. oppid. Dees.

(L. S.)

et **Stephanus Almási**
Jurat. nobil. oppid.
Dees notar.¹

8. 1755. ápril 30.-án báró Diószegi Istvántól vesz a zárda a piacszoron egy két kontignációs omladozó házat; ad érte a zárda 75 forintot és a désaknai úton lévő majorjából egy darabot.

Az eredeti megegyezés:

„Infrascripti Memoriae commendamus tenore praesentium significantes omnibus quibus expedit universis praesentium notitiam habituris Quod Anno praesenti 1755-o Die vero 30-a Mensis Aprilis Midőn volnánk Nemes Belső Szolnok Várme-gyében Nemes Déés Várossában Tkts Nts Nagy Kászoni Kászoni István Uram Kodor Uttzai Nms Udvar házánál, jő-vének mi mi előnkbe édgy részről Mlgs Baro Dési Diószegi István Úr ő Nga, más részről pediglen az fenn említett Titt. N. Kászoni Kászoni István Uram ugyan az Tisztelendő PP. Franciscanusok Dési Conventyének actualis Apostoli Syndicussa

¹ Ezen másolatot a Provincia kolozsvári archivumából vettem.

kik is mi előttünk tőnek illy meg másolhatatlan tserét és Contractust: Léven az meg nevezett Városban említett Mlgs L. B. Diószegi István urnak ő Ngának az Venerabilis Déési Conventnek szomszédságában egy romladozott két contignatio Kőháza ada átt csereképpen az Venerabilis Conventnek, melyért adott az Venerabilis Convent említett Apostoli Syndicussa Tkts Nztes Nagy Kászoni Kászoni István Uram ugyan Nms Déés Városában az város végén a Szamos Ujvárra, és Aknára térő utakk szomszédságában lévő Majorok edgy része fundussát az Kakas hegyen az Kapu féltől egyenesen fel nyulo oldalát, tetejéig, és onnat az Temetőre nyulo tzöveklés szerint 'abban be esett épületekkel együtt a többi részit maga számára hagyván az Venerabilis Conventus; mely részén esendő kutbol hogy az Mlgs Baro Dési Diószegi István Úr emberei absque controversia élhessenek meg edgyezének rajta. Consideratioba jöven pedig az említett Mlgs Baro Úrtól átt adott romladozott épület Telekével edgyütt Piatz soron valo léte, in hujus suplementum superaddalt a sokszor említett Apostoli Syndicus Úr ex parte Vrblis Conventus hetven öt 75 Mforintokat hogy adaequaltatnék árrok. Mutua és Legalis evictiot vállalván az Parsok magokra, hogy minden lgmus Impetitorok ellen egymást meg oltalmazzák, és respective maradéjkokat, successorit, és Legatariussit. Hogy egymást békességes birodalmokban törvényesen meg oltalmazzák. Mely mi előttünk és általunk így menvén véghez irtuk meg miis futura pro cautela fide Nra mediante.

Actum Anno Die Locoque Supra nott.

Kászony Samu Nemes Belső

Szolnok Vmgyének Ord.

V. lsp. és jur. assessora.

(L. S.)

és **Fülöp Ádám** Nemes

Déés Várossának Fő Hadnagya.

(L. S.)¹

¹ Az eredeti a Convent levéltárában.

9. 1763. március 16-án 80 forint ráadással Nagy István syndikus a Convent kakashegyi zöldséges kertjét kicseréli Bakos Anna házával a Nagy-Szekeres utcában, Bányai János és Bakos Judith szomszédságában.¹

Ezen telket a zárda március 26-án özvegy idős Szabó Andrásné, született Galgótzai Mária kis házával, mely a zárda közelében feküdt, kicseréli.²

10. 1766. április 6-án Boda András házat és telkét a zárda közelében Péterffi Márton házfőnök 200 forintért megveszi.

A szerződés szöszzerint:

„Nos infra specificati in negotio infra declarato adhibiti Regij, praesentium tenore Testimonium perhibemus Universis ac Singulis quibus expedit significando; Quod in Anno Domini 1766 Die vero 6-ta Mensis Aprilis Tkttes Nemes Belső Szólnok Vármegyei Nemes Dees Várossában residealo Tktts Biro Susánna Asszony, Csicsó-Mihályfalvi néhai Tktts Nemes László Uram el maradott árva özvegye, Nagy király uttzai Nemes Házánál midőn volnánk, Jelenének meg ottan ab una, említett Nemes Dees Várossa, lakossa, Nemes Kovács Anna Asszony, Nemzetes Boda Szabo András Uram házas Társa, ki is ugy maga, mint nevezett Férje és Gyermekei Nevében s képekben, számos adosságaik miatt származott Nyomoruságait declaralván; jelenté, hogy lévén eő Kegyelmeknek Dees Várossa Kis Király nevezetű Uttzája, a Meridie Nemes Mészáros Nagy György, eő kglme Felesége Nemes Varro Mária jussán birando háza s Teleke, in reliquis partibus az Tisztelendő Pater Franciscanusok eő Atyaságok Conventualis Circulussa kerüli meg) egy acquisitionalis Kő-házak, alatta lévő Bólt-hajtásos vizenyős Pinczéjével és Telekével, mellyet is csak nem Rabságra vezető számos adosságai exolutioja végett, cum Universis super aedificiis ibidem existen-

Az eredeti irat a Convent levéltárában.

² Domus Hist.

tibus, ut et Appertinentys externis kéntelenítettik örökös csere által az memoralt Venerabl. Convent számára penes supe-radditionem Flor. Hung. 200. Kétszáz által cserélni Nullum jussal, Partibus vero ab altera jelen állván s hallván az Venerabl. Deesi Conventnek is Personalissa Fungens Syndicus dicti Conventus Nemzetes Fazakas Nagy István ö kglme is, nevezett Kovács Anna Asszony ö kglmének (uti nobis relat-um Consensu Reverendorum Patrum Franciscanorum) maga valóságos kívánságára s jövődre néző nyugodalmára ha-sonló örökös Cseréül offeralván; azon ö Atyaságokhoz tar-tozo Tanitto Iskola házat, mely az Piaczra néz ablakaival, és vagyon az templomban járó Kapu s Eszaki részben fekvő Titt. Gámán András Ur háza Teleke között, hogy azon offer-alt s már Vicinált Házban Kovács Anna Asszony és Férje Nemes Boda Szabó András ö kegyelmek abban Vita durante pacifice lakhassanak birhassák és annak ususfructus szaba-dos vételével magoknak használhassanak. Decessusok után pedig mind kettőnek, azon Oskola ház is az Venerabl. Con-vent számára s részére simpliciter redeallyon, addig pedig mig az Seminarium bel Iffiak számokra az Nemes Vármegye és említett Város Segéde által más Tanulo ház erigaltatnék (mivel az vicinált Scholában addig nem telepedhetnek) azon Oskola háza megett lévő Major vagi Sütő házban Venerabl. Convent ö kglmekett intromíttalni s patriálni kötelesek lesz-nek, mely Cserének mivoltáról az Pársok igj meg egyezvén, leg ottan Praeattíngalt Syndicus ö kglme azon Csere toldá-sát 200 Két száz M. forintokat simul, et semel jó folyo ezüst pénzül Nomine et Titulo Reverendorum Patrum Conventualium enumeraván, ezen Cserét tett Kóvács Anna Asszony ad manus percipialta, percipialván Vicinált Házát, Fundussát modo prae-misso ö Atyaságoknak transferalta, kötötte adta, Cserélte, ugi maga, mint Férje. és Gyermekei képében, kikért is seor-sim, et singillatim különös keze bé éadási mellett obligálá, hogy Loco Evictionis az Emtionalis Leveleket, és az meg irt Summából reluált adosságokrol valo ók Leveleket is ki sze-rezvén ad manus resignállya ö Atyaságoknak.

In cujus quidem praemissi Cambij majorem Fidem, pro Cautela futura preanesetis Literas Nostris Testimoniales, Sigillis, Subscriptionibusque Nostis munitas, Fide item Nra mediante expeditas extradan das necesse duximus. Actum Dees Anno, Die, Lochoque in praemissis jam memorat.

Johanes Bónis
Nobilium oppid. Déés
Jurat. Assessor.
(L. S.)

Andres Evay
emeritus fisc.
Provisor
(L. S.)

Jozephus Ötves
Deesi Ordinar.
Nobilium Oppidi
Dees, non minus
Venerabl. Ecclesiae
Rom. Catholicae Deesensis
Jurat, Notarius.
(L. S.)

A szerzet tehát minden talpalatnyi földet pénzért vásárolt. Csak a Kornis-Mikes-féle rész egyedül ajándék.

Mikor épült a kolostor?

1713-ban a Rácz-féle teleken P. Weiner Konrád négy kis szobát épített. Először P. Nagy Károly hitszónok költözik ezen új lakásba 1716-ban.¹

1718-ban P. Szentmiklósi Gáspár Custos meghagyja P. Kis Sebestyén házfőnöknek, hogy kőépületről gondoskodjék. Meg is épül az a rész, amely ma a Czakó Zsigmond-utcára néz, 9 szobával. Kerítést is csináltat az új zárda körül, Hansch Sebestyén syndikus tölgyfadeszvélyből saját költségén.²

1752-ben P. Tompos Imre házfőnök szerződik Eisembeitl György Jánossal 1350 forintban a zárda déli részének megépítésére, hol az ebédlő is van. Az összegből 120 forintot levon a fizetésnél, mivel pinczét nem tudott a vállalkozó csináltatni az épület alatt. 1755-ben fejezi be Eisembeitl ezen munkát, mikor is a dési Residencia a Conventek sorába emeltetik a Medgyesen tartott rendi gyűlésen.

Dom. Hist.

² U. o.

1758-ban P. Sándor Jeromos házfőnöksége alatt az alsó folyosókat kőlapokkal rakják ki, s hozzá fognak a Convent hiányzó, nyugati részének építéséhez. Ezen munkát is Eisembeitl vállalta 850 forintért.¹

1760-ban végzi be Eisembeitl e nyugati tractus munkáját, s az alsó folyosót kőlapokkal rakják ki.²

1762-ben az ujonnan épült rész lakó szobáira ablakok, ajtók készülnek; a szobákat kipadolják, s kimeszelik.

1780. jún. 20-án kötött szerződés szerint a zárdának legelőször épült részét, mely a Czakó-utcára néz, egy öllel körülbelül fölemelik, hogy a déli résszel egyenlő magas legyen. Az ácsmunkát désaknai Szakmári János és Ráduj Péter ácsok vállalják.

A következő esztendőkből is történtek apró javítások.

1904 óta az összes lakó szobák új ablakokkal, új ajtókkal lettek ellátva, s valamennyi ki is padoltatott. Az alsó folyosó, az ebédlő előtt egész a sekrestyéig, új kőlapokkal borítottatott. Ezek a munkák sok száz koronákat nyeltek el.

Mikor épült a kolostor-templom ?

1715-ben P. Sigray Modest Custos meghagyja P. Fabritius Paskál házfőnöknek, hogy gondoskodjék egy oratorium építéséről.

1717. aug. 2-án a szent Antal tiszteletére épült oratorium meg is áldatik.

1726. május 4-én P. Dimién Gábor házfőnök a templom építéséhez fog. A szentély alapját május 4—7-ig ássák meg. Az alapkövet P. Gábor házfőnök teszi le az egyház szertartása

¹ Az eredeti szerződés erre nézve a Convent levéltárában.

² Domus Hist.

³ U. o.

szerint május 8-án. Jelen van ezen ünnepélynél gr. Kornis Zsigmond gubernátor-apostoli syndikus is. — Augusztus 13-án befejezik a szentély építését. — Augusztus 16-án a templom hajójának alapjait kezdik ásni. Még ugyanazon évben megépítik az alapot a homlokzat kivételével. A kriptát december 23-án végzik be.

1727. ápril 10-én, nagycsütörtökön, megáldatik a szentély.

1728. ápril havától november 24-ig fölépül az egész templom, de a födél nem készült el; a torony födél alá is kerül.

A templomépítés alkalmával, mivel nagyon vizes volt a talaj az egész építkezési területen, a szerzetes atyák egy canalist-földalatti csatornát építtetnek, amely ma is áll és a pincéből a quadraton át a sekrestye, a Czakó-utca s a szemben fekvő telek alatt vezetí keresztül a vizet a Szajka patakba.

1730-ban zsindeellyel fedik be a templomot s megépül a templom melletti folyosó a portától a sekrestyéig.

1732-ben a chorus épül meg P. Jegenyey Menyhért házfőnöksége alatt.

1733-ban a chorust és templomot kipadolják, padokat helyeznek a templomba, ablakokat csinálnak, s kimeszelik a templomot.

1734-ben orgonát is építtetnek. —

1735-ben fr. Wassermann Henrik szerzetes testvér a nagy oltárt kezdi építeni.

1737-ben elkészíti a cancelust. (Az a rács, hol a hívek áldoznak.)

1740-ben csináltatják az örmények a szent Gergely-oltárt.

1742-ben a szent Ferenc oltára készül el.

1748-ban egy harangot öntet a zárda Budán 240 forintért és egy kisebb Kolozsvárt.

1751-ben újra födik a templomot. Galgói Rácz István 22,000 zsindeelyt ad e célra.

1762-ben épül a Mária-kápolna a chorus alatt balfelől. Ezt gróf Kornis Zsigmond építteti, s fizet érte 8 forintot, 40 véka búzát, 10 veder bort és egy malacot.

1775-ben új, nagy tornyot építtet a zárda 8463 forintokért.

1776-ban Kis Venánc főnöksége alatt új orgonát épít Keszner Mihály orgonakészítő.¹ A zárda 600 forintot fizet érte.

1777-ben aug. 7-én Kollonitz László erdélyi püspök megáldja a harangokat.

1804-ben Tóth Ferenc és Fülöp Antal kezdeményezésére kijavítják a rózsahegy-i kápolnát.

1822-ben báró Henter Anna, br. Rákotszki Márton neje, fölemelteti ismét a tornyot, s ablakaira zsalukat tétet.

Apró javítások történnek ezután is.

1862. január 15-én Krémer Samu főgondnok az egyháztanácsban — akkor megyegyűlésnek nevezték — azt a javaslatot tette, hogy a halotti harangozásért bizonyos taksát határozzanak meg, mely a megye (tehát a hitközség) kasszájába folya be.

P. Farkas Szolán lelkész tiltakozott ezen eljárás ellen, s az egész ügyet a püspök elé vitték.

Ugyanezen jegyzőkönyv végébe Krémer Samu főgondnok saját kezűleg a következőket írta:

„Ezen Egyházi Gyűlésben a 20-ik szám alatt tárgyalt Harangozási Taxsa Ügyében Tisztelendő Adminisztrátor Farkas Sol: Ferentz Ur ellen nyilatkozatára a következőkben akartam az Egyházi tanátsnak felvilágosítást adni t. i. potlolog a 20-ik számhoz.

Jollehet hogy a Harangok meg szerzéséről a zárda Jegyző könyveiből adatok mutattatnak fel, de azok még benem Bizonyítják Aszt; hogy a Templomunk Tornyában függő Harangok valósággal a Zárda vagyonjából szereztek, — A mint Egyházunk keletkezéséről Városunk Levél Tárában fűrkésztem, a mit tsak a mult Század elejéig vihettem fell; arra az tudomásra jöttem hogy a Deesi Romai Catholika Egyházat egyedül a Zárda Elöljárósága képviselte, Világi Elöljárói nem voltak, — így midőn a Hivek valaha és valamikor a Templom felségállítására adakosztak mindég azon összegek

¹ Az eredeti szerződés a Conv. levéltárában.

menyit adakoztak a Zárda Elöljáróságának kezeibe tették le, — hogy Asztán a Zárda akkori előljároji hová irták be az adományozott összeget aszt a Zárda Jegyző könyvei mutatják ki, melyekre hivatkozik a tisztelendő Adminisztrátor Uris, s melyek szerint Harangaink tulajdonosságának a Zárdát ösmeri el, így és eszerint Templomunkat Kriptánkat, s azoknak Helyeit is a Zárdának tulajdoníthatja, mert hiszen azok is ugyan azon és akkori Zárda Elöljárói által mind adakozás útján Egitettek, — de miolta Egyházunk Űgyei és Vagyonja Világi Gondnokok által kezeltetnek a Templom és Kripta kijavitásai, Temetésekre ki adni szokott Rekvizitumok, Harang Lábai és Kötelei, ugy végre a Nagy Harang meg szerzése és öntetése mind az Egyház Pénztárából fedeztettek, mikről Egyházi Jegyzőkönyvünk, évi számadásaink igazolnak, — Én Tekintetes Egyházi Tanács miután láttom hogy a Hallottakért történt Harangozásokért és a Halotti szertartáshoz ki adni szokott Rekvizitumokért Egyházi Pénztárunkba egy Xár sem folyt bé Püspökünk Eő Exelentiájának közelebb itten létekor alázatos Jelentést tettem, mely alkalommal Püspök Eő Exelentiája a Szamos Ujvári Méltóságos Fő Esperes Ur előtt és előttem az akkori administrator Kánya Fausztin Urnak szoval rendelkezett hogy minden Halotti harangozás és Rekvizitumok kiadása alkalmával, az azokról bejövendő összegekről vitessék Jegyzőkönyv és Pénz fojjon be az Egyház Pénztárába. — Azonban ugy látom Tekintetes Egyház Tanács hogy ezen tárgy feletti Tanácskozásunk, a tisztelendő Administrator Ur ellen nyilatkozatánál fogva eredményes Határozatra nem vezethet; jónak látnám ezen fontos Űgyet Püspök Ur Eő Exelentiája elébe eldöntés végett fel terjeszteni.

Krémer Sámuel,
fő Gondnok.¹

¹ Az egyháztanács jegyzőkönyvéből.

Ezen ügy tehát a Püspök elé került s a következő választ adta reá :

„324/1862.

A Déési rom. kath. Nemes Megyeegyházának. A Nemes Megyének idei boldog asszony hava 15-én tartott ülésében felmerült második tárgya vonatkozólag, méltányosnak sőt elkerülhetetlennek tartottam meghallgatni a Szent Ferentziek erdélyi tartományi főnökét nagyon Tisztelendő Keresztes Joseff atyát és pedig annál inkább, mivel hiszem, hogy a Megye valamint mindenkinek, úgy a Déési Zárdának is jogait tiszteletben tartani kívánja azon Zárdának, melyből a lelkiekben annyi áldás háromlott a Nemes Megyének részint most életben lévő részint már megdicsőült tagjaira — és a melynek Szerzetes lakói másfél Század oltá anyit fáradoztak hogy a Katholika vallásnak üdvhozó magvait hintsék el a Déés városi és környéki hiveknek szívében.

A nagyon tisztelendő tartományi főnök Atya folyó hó 25-éről 1096 Szám alatti felterjesztésében többi közöt eként nyilatkozott: midőn a Déési Nemes Megye újabb követeléseivel föllépet, akkor úgy látszik meg nem fontolta, hogy 1712-ik évben alig pár katolikus Család létezett ottan, hol a Szentferentziek minden talpalatnyi földet eléb a Templom ezután a Zárda számára szereztek meg, hogy azok építették a templomot, tornyot s. a. t.

Ha az eklesiának külön pénztárt állítottak holott maga a templom épen a Szerzeté — s ha abból a Szükséges javításokat meg teszik — minthogy azt használják is — emég nem jogosíthatja a Nemes Megyét arra, hogy sirbolt templomi eszközök és harangozásról rendelkeznek ha a harang — mely a szerzeté — elhasadván a templom költségén Ujra öntetett, mit követel a Nemes Megye? mi után a harang anyaga a Szerzeté, vallyon a haragnak több mind Százados használata figyelemre nem méltó é? mig a tem-

plom és torony a szerzeté addig be nem egyezhetem, hogy a harangozás díja más helyre folyjon bé, azértis Nagyméltóságodat leg alázatosabban meg kérem hogy Szerzetünknek jogait a Déési Nemes Megye átellenben meg védeni kegyeskedgyék.

A Nemes Megyének igazság szeretete könnyen átláthatya, hogy a nagyon tisztelendő tartományi főnök atyának védvei olyanok, mellyeket nem méltanyolni lehetlen.

Ép ezért ezennel fölhevom a Nemes Megyét hogy főn említett indítványától el álván, törekedgyék a Szentferentzi Szerzet és a Déési Zárda jogait érintetlenül hagyni és inkább, kezet fogván a Zárda előljárossággal részint az egyház érdekének előmozdítására és az Isteni tiszteletnek emelésére megtenni a lehetségest részint a többször érintett Szerzetnek önfeláldozó fáradozásáért nyilvánítandó illő elismerés által megőrvendeztetni azt.

Egyébiránt mindnyájokra Istennek boldogító áldását lekérem és annak zálogául főpásztori áldásomat szeretet teljesen kiosztom.

Károly-Fehérvár 862 böjtmáshava 28-án

Hajnald Lajos,

Püspök.

Ezen püspöki válaszra a hangulat csendesedett s azt irta vissza az egyháztanács a püspöknek, hogy a „jogszenstiséget eddig és ezután is, Egyházunk saját magáért is mindég tiszteletben kívánta tartatni s tartani “

1870. nov. 20-án az egyháztanács a templom oszlopai és fedélzete kijavítása ügyében bizottságot küld ki. Ezen bizottság 1871. március 27-én elküldte megbízott szakértőjét a vizsgálat megejtése végett. P. Nagy Dániel házfőnök nem engedte meg a vizsgálat megejtését. Miért?

1871. január 23-án délelőtt 10 órára Dadai Elek telekkönyvvezető tárgyalást tüzött ki s erre meghívta a házfőnö-

köt, Krémer Samu és Isáki József gondnokokat, hogy a templom helyisége, maga a templom is és a templomba vezető bejáró a dési róm. kath. hitközségre telekkönyveztessek.

Dadai Elek telekkönyvvezető ismertetvén a meghívás tárgyát, P. Nagy Dániel házfőnök tiltakozott ellene.

Eközben Dadai az ügy elintézését azon nap délutáni 4 órára tűzte ki. A házfőnök meg is jelent pontosan a kitűzött időben, de a telekkönyvvezető azzal a hirrel lepte meg, hogy a két gondnok a templomot stb. már a hitközség nevére áttelekkönyveztették. A házfőnök benyújtotta tiltakozását ezen eljárás ellen. Per útjára lett utasítva.

Ezért nem engedte P. Nagy Dániel, hogy a szakértő megvizsgálja a templomot. Eredménye ennek aztán az lett, hogy 1871, ápril 23-ra Krémer Samu főgondnok egyháztanácsí gyűlést hívott össze s ezen kimondották határozatilag: megkeresik az erdélyi püspököt, hogy a fehérvári püspöki levéltárból kerestesse ki a dési róm. katk. templomra vonatkozó okiratokat.

A házfőnök pedig hozzá látott a szükséges javítások végrehajtásához.

Az erdélyi püspök az 1871-ben tett egyháztanácsí fölterjesztésre 1874-ben 1625. sz. alatt adta meg következő választát ;

„Szám: 1625—1874.

Gyergyó-Szent-Miklósi Fogarasy Mihály stb. stb.

Méltó visszatetszéssel láttuk, és eddig sem mulasztottuk el rosszalólag visszaútasítani a franciskánusok deési familiával újabb időben kezdeményezett a szerzet szellemével s rendszabályaival ellenkező olyatén törekvéseit, melyeknél fogva minden egyházi és alapítványi javaknak, sőt magának a parochiális templomhoz a nyilvános piac és utczáról bevezető bejáráshoz, kizárólagos magán birtoki jogot kíván. Annál kellemetlenebbül érintett és úgyszólván megbotránkoztatott a

deési szerzetes familiának azon föllépése, melynél fogva a deési tek. kir. törvényszékhez mint telekkönyvi hatósághoz, kereset levelet nyújtott be a végett, hogy a deési 71. a. l. számú telekjegyzőkönyvben 1 rend szám és 201-ik és 203-ik h. r. szám alatt a deési r. k. egyház tulajdonaként — igen helyesen és jogosan bejegyzett templom és templom bejáró-hely onnan kitörültetvén a deési 69. számú szent Ferenc rendü szerzet nevén álló telekjegyzőkönyvbe vezetessék át.

Mi ezen sajátságos és jogtalan követelésnek ünnepélyesen és határozottan ellene mondunk, s az eredeti telekkönyvi bejegyzésnek változatlanul fenntartását kérjük a következő indokokból.

A főpásztori hivatalos látogatásokról szóló okmányok szövege és kétségben vonhatlan historiai adatok szerint a deési r. k. templom sőt maga a zárda is a hívek ájtatos adományából, s tényleges segítségével épült, kétségkívül nem egy néhány szerzetes számára, hanem mint minden parochialis templom a róm. kath. hívek gyülekezete részére és használatára: épült pedig minden esetre a szerzetes atyák mint missionariusok és lelkészek közreműködésével. Ezen szoros kötelem közreműködéséből egy századnál hosszabbra nyúló idő múlva a mostani 4–5 tagból álló familia, vagy akár a Provincia részére a parochia kebelében levő ezeret meghaladó hívek egyház községével szemben kizárólagos tulajdon jogot formálni nevetséges dolog. Ilyen formán és alapon majd minden templomnak kápolnának stb. támadhatna privát tulajdonosa. Azután kétségbe vonhatatlanul igaz az, hogy a deési templomot, melyről itt szó van, kezdettől fogva a deési róm. kath. hitközsége, mint tulajdonát úgy tekintette, úgy használta, úgy conserválta, dotálta, valamint conserválja, ellátja, gondozza jelenleg is.

Nem külömben tiltakoznom kell az ellen is, hogy azon helynek, mely a templom udvarát képezi és a templombai bejáró utcául szolgál, eredeti telekkönyvi bejegyzése a szerzetesház követelésére megváltoztattassék, mindaddig míg a praetendens ki nem mutatja, hogy a kérdéses

helyettulajdon pénzével, s nem az ecclesia pénzével vásárolta meg.

De még azon esetben is, ha a szerzetes ház kimutathatná, hogy a kérdéses telket nem az ecclesia pénzén, hanem saját pénzén vásárolta, azon historiai tényből, hogy azon telek kezdettől fogva szakadatlanul templom udvarul, s bejárásul szolgált és használtatott, teljes bizonyossággal következtethetni, hogy azon hely eredetileg is ugyanazon egyházi célra vásároltatott, az egyházközség használatába azonnnl átadatott, s illetőleg átvétetett, s mint ilyen adományozott és az idő hosszu során át élvezett és használt birtok igen helyesen és jogosan van a deési r. k. egyházra, vagy egyházközségre telekkönyvezve.

Ugyanezért megújítjuk ezen ünnepélyes óvástételünket, s kérjük egész tisztelettel a Tek. kir. törvényszéket, mint telekkönyvi hatóságot, hogy a deési szent Ferenc rendű szerzetes háznak, közvetlenül a deési róm. kath. egyházközség jogainak megrövidítésére célzó általában pedig egy téves irányu elvi kérdést involváló keresetét végleg elútasítani, s a deési róm. kath. templom és bejáró helynek a fennálló jogalappal megegyező eredeti telekkönyvezést változatlanul meg hagyni szíveskedjék.

Kelt az erdélyi püspöki Consistoriumnak 1874-iki junius 18-án tartott üléséből.

Mihály
püspök

Dr. Éltes Károly s. k.
szentszéki ülnök és jegyző.

Ez volt Erdély főpásztorának válasza a hitközség két gondnokának kitámadására.

Minden további megjegyzés nélkül álljon a deési kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság ítélete ezen ügyben:

Szám $\frac{3699/874}{\text{t. kvi.}}$

Ő Felsége a Király nevében.

A deési kir. törvényszék, mint telekkönyvi Hatóság a deési szent Ferenc rendű szerzetnek ugyancsak e deési r. k. egyházmegye ellen 2749—873 telekkönyvi szám alá beadott birtok kiigazítási ügyében a befejezett jegyzőkönyvi tárgyalás alapján az alulírott helyen s napon tartott nyilvános ülésben hozta a következő

Í T É L E T E T:

A felperes szerzet az alperes egyházmegye nevén álló a deési 71 számú telekjegyzőkönyvben A l. 1 rend 201 s 203 helyrajzi szám alatt az említett alperes egyházmegye tulajdonaként hibásan bejegyzett templom s templombani bejáró helynek kizárólagos s korlátlan tulajdonosának ismeretik el; s alperes egyházmegye köteles az említett felperes szerzet kizárólagos tulajdonjogát elismerve beleegyezni abba, hogy az említett 71 számú telekkönyvi jegyzőkönyvbe A l. 1 rend 201 s 203 helyrajzi szám alatt hibásan bejegyzett templom s templombani bejáró hely onnan kitöröltetvén, a felperes szerzet nevén álló a deési 72 számú telekjegyzőkönybe kiigazításképen átvezettették,

Ezen ítelet jogerőre emelkedése után hivatalból fog fogadhatba vétetni. A perköltések egymás ellenében megszüntetnők.

A deési kir. Törvényszék telekkönyvi hatóságának 1876 március hó 18-án tartott éléséből.

(L. S.)

Keul József
elnök.

Pongrácz Boldizsár
jegyző.

Szám 3699—874
t. kvi.

INDOKOK:

Miután felperes szerzet a befektetett A s B alatti közokmányok s a C alatti magánjellegű okmány által minden kétséget kizárólag beigazolta azt hogy nemcsak a tárgyát, hanem az egész telket a melynek csaknem másfél százados békés birtokában és tulajdonában van, részint magánosoktól vette, részint pedig a Rácz-családtól ajándékba kapta; miután a B alatti közokmány szerint ezen szerzeményekben a felperes szerzet forma szerint s az akkori érvényben volt hazai törvények szerint minden ellenmondás nélkül beigattatott, miután a perlemény folytonos birtoklása is a felperes mellett bizonyít ezen bizonyítékokkal szemben alperes egyházmegyének mivel sem támogatott, annál kevésbé igazolt általános tagadásai, valamint az erdélyi rom. cath. Consistoriumnak 1874-ik évi június 18-ról 1625—874 szám alatt kelt s alperes fél által befektetett minden bizonyító erőt nélkülöző, egyedül föltevéseken s pusztá állításokon nyugvó, a polgári törvény rendtartásába megirt bizonyítási módok egyikéhez sem tartozó nyilatkozata illetőleg ünnepélyes óvása birói figyelembe nem jöhetnek, azért alperes fél a felperesi kérésen elmarasztandó volt.

Déesen 1876 márc. 18-án tartott ülésből.

Pongrácz Boldizsár
jegyző.¹

Az alperes egyházközség természetesen megfelebbezte az ügyet a marosvásárhelyi kir. táblához. Ez nem ítelt egyenesen, hanem a déési kir. törvényszék útján helyszíni szemlét kívánt.

¹ A ház történetéből.

Ez meg is történt, s a deési kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 6672—878 tkvi sz. alatt, hivatkozva a marosvásárhelyi kir. Tábla 4023/876. számú kiegészítést rendelő végzésére, meghozta újból ítéletét, amely egyezik a fennírt ítélettel.

A királyi Tábla után 9795—878/l. szám alatt helyben hagyta lényegben a deési törvényszék mint telekkönyvi hatóság ítéletét. Alperesek többé nem felebbezték; az ítélet jogerőre emelkedett és a templom — a szerzeté maradt, mint volt ezelőtt is.

Újabb javítások a templomban.

1880. május havában Orosz Lajos kolozsvári aranyozó átfestette a szent Gergely- és szent Ferenc-oltárokat és Sárdi Mihály kolozsvári képezdei tanár festett mindkét oltárra egy-egy képet Voith Gergely és Govrik Ferenc költségén.

1893. július 20.-ra elkészül P. Simon Jenő rendfőnök nagylelkű segélyezésére az új orgona.

A chorus rácsait elkészíti ugyanazon évben Gábre János műasztalos.

1897-ben a Lourdesi Mária-szobrot állítják fel ott, hol addig a szent Anna-oltár állott; a szent Anna-oltárt vitték a szent Kereszt-oltára helyére, s ezt pedig a chorus alá. (1912. július havában lebontva.)

1898-ban a templomot földik be bádoggal.

1900-ban készült a Jézus sz. Szíve oltára a chorus alatt. Ez Gábre János műasztalos munkája. (120 forintért készült; 1912. július havában lebontatott.)

1902-ben a szent Antal szobra állíttatik fel.

1906-ban festett ablakok készülnek a templomba egyes nemesszívű adakozók jóságából.

1910-ben a templomot Urbánszky Fülöp kolozsvári festő kifesti, a nagy oltárt, a szószéket és a Nepomuki sz.

János oltárát megaranyoztatja ugyanő. E munka 4000 koronába került, s a zárda fizette teljesen.

A forgatható tabernaculum is ki lett cserélve (350 kor.) A kolozsvári Bakk-testvérek munkája.

1911-ben készül a szélfogó-ajtó a főbejáratnál 1440 koronáért. Gábre János munkája.

1912-ben a szentélybe és sekrestyébe asbest-padló tétetett 900 korona költséggel. Műkölépcsők készültek 700 K-ért.

A Nepomuki sz. János oltár helyébe Jézus sz. Szíve oltára állíttatott új szép szoborral 590 korona értékben.

A templompadló rossz kövezete is át lett rakva 800 korona költséggel.

A szerzetes atyák működése?

1718-ban nagy éhség pusztit Erdélyben. Osdolán (Háromszék m.) még gyermekhúst is esznek az emberek. Ennek nyomában jön 1719-ben a pestis. A rendház akkori főnöke P. Kis Sebestyén oly nagy szeretettel gondozza a szerencsétlen pestises betegeket, hogy még a másvallásuak is könnyekre fakadnak, látva, hogy az elhagyatott betegek csúszva törekszenek a zárda felé, hol ellepnek minden helyet úgy, hogy a szobákban, sőt még az istállóban sem találtatott üres hely.

Maga a házfőnök is október 25-én beleesik e betegségbe, de tíz heti betegeskedés után meggyógyul. Betegségében alamizsnájukkal segítik Kornis Zsigmond gr. és Hansch Sebestyén syndikus.

1721-től kezdve majd minden évben tartanak az atyák a környéken missziókat.

A vidéken több helyen állandóan is lakik szerzetes atya.

Désakna.

Már 1712-ben Weiner Konrád kincstári káplán lesz Désaknán és Széken s Hann Ignác 200 vonás forintot, 12 köből buzát, ugyanannyi zabot és 12 szekér fát rendel fizetésül a sókamara jövedelméből.

1721-ben a természetben nyújtott járadékot elvonják s csak a 200 forintokat fizetik.

1739-től kezdve Schmidlin báró a királyi rendeletek értelmében már csak 100 forintot utal a szerzeteseknek.

1760-ban kéri a kolostor a sókamara előljáróságát, adjon legalább 30 szekér tüzfát. Megadják.

1764-ben elvonják a sójáradékot. Addig ugyanis kapott a Páterért a dési Ház apró sódarabokat is. Felsőbb rendeltre a 30 szekér fát 15 vonás forinttal váltja meg a sókamara.

1770-ben ezt is elvonják. — Ugyanazon év szeptember 4-én a kincstár megkeresésére Bajtai erdélyi püspök P. Csedő Lászlót adminisztratori teendőkkel bizza meg. Fizetése 150 vonás forint.

1774-ben újból kéri a kolostor a régebben kapott 30 szekér fát, de — nem kapja meg.

1827-ben világi pap kerül Désaknára.

Szentbenedek.

Gróf Kornis Zsigmondnál, mint udvari káplánt följegyezve legelőször 1730-ból P. Dimién Gábort találtam. Valószínű, hogy még korábban is tartott udvarában Páttert gróf Kornis, hiszen már 1713-ban odaigéri a szerzeteseknek a szombati vámot malmából.

Hogy minő fizetést adott kezdetben, följegyezve nincs. 1766-ban kapott a kolostor a Páter fizetéseképen egy hizott sertést, 20 veder bort, 20 véka buzát.

Majd többet, majd kevesebbet, de állandóan kap ilyen fizetést a kolostor a Páterért.

1820. után már csak vásár- és ünnepnapokon megy ki Páter.

Csicsókeresztúr.

Csicsókeresztúron is dolgoztak atyáink már 1733. óta.

A csicsókeresztúri plebániát adminisztrálták:

P. Dobos János 1733—1743.

P. Ferenczi Kelemen 1743—1747.

P. Tompos Imre 1747 évben.

P. Mátyás András 1748—1763.

P. Kémenes Bernát 1764 évben.

P. Albert Jukundián 1763 évben.

P. Kémenes István 1766—1769.

A kereszteleési anyakönyv szerint 1788. évben P. Gáll Absolon Bethlenben káplánkodik.

P. Both Názár 1819—1821

P. Szabó Pacifik 1823—1826.

P. Győrfi Albert 1826—1831.

P. Márton Pacifik 1870. évi jun.-tól szeptemberig.

P. Farkas Szolán 1870. évi szept.-tól 1871. szept.-ig.

P. Sántha Angelus 1906. nov. végétől 1907. július 1-ig interimaliter.

Retteg.

Gróf Mikes Istvánnál 1758. jún. 11-től kezdve lakik udvari káplán. Az első: P. Szilágyi Vince. Fizetése 100 vonás forint. Ezenfelül igen sok alamizsnát adott a gróf a zárdának.

1772 után már megszűnik. Az utolsó káplán P. Andrási Ferencz.

Özv. Gr. Telekinénél

1762. Július 25-től van udvari káplán. Az első P. Szabó Henrik. Fizetése 40 veder bor, 30 véka búza.

1765-ben a grófnő 60 vonás forintot s kevés buzát ígér.

1771. május 26-án a kolozsvári zárdánkhöz kapcsolják e káplánságot.

Kapnik.

Ez kezdetben nem volt tulajdonképen kápláni állomás, hanem csak misszióhely, ahol a szerzetes időnkint kol-dulás végett megfordult s ugyanakkor missziót is tartott.

1765. ápr. 1-től Báró Schmidlin Xav. Ferencz nagybányai bányafőnök jóságából P. Robert Otto teljesít kápláni szolgálatokat.

1773.-ban megszűnik, de 1782-ben P. Gál Abel désaknai adminisztrátort s püspök Kapnikra küldeti, de már 1783-ban elhagyja ezen állomást, mivel Valner Antal világi pap rendeltetik oda parochusnak.

Radna.

Radnát 1770-ig a piaristák adminisztrálják. Ezen évben kolostorunktól kérnek pátert, s P. Possen Szilvesztert küldi a Provincia ezen állomásra. Fizetése 220 vonás forint.

1774-ben megszűnik; de 1783-ban útra pátert kérnek gr. Battyáni Ignác erdélyi püspök útján, s Gál Abel megy oda Kapnikról.

Később parochia lett, s így is jó ideig szerzetes atyáink látják el. 1828 körül már világi pap van ottan.

Kapjon.

Gróf Haller Jánosnál Kapjonban 1772. májustól tartózkodik állandó udvari káplán. Az első P. Kemenes Bernardin,

bár neve után in nomenclatura familiae Conv. Désensis csak 1775-ben áll, hogy „capell. Com. Joan Haller.“

Fizetése 100 vonás forint kezdetben. Később bor, egy-egy hizott sertés, buza s kevés pénz.

1798-tól megszűnik, de 1804-ben újra visszaállítatik. 1818-tól két évig kapja a felsőkosályi és kapjoni malomtól a szombati vámot is a kolostor ezen szolgálat fejében.

A grófnő halálával minden megszűnik. Kapjon ma csak filialis már.

Héviz.

Báró Henter Antalnál 1781-től találhatók udvari káplán 1803-ban megszűnik ezen állás.

Magyarláros.

Már az 1782-ik év előtti időben kért a dési rendházból egyes ünnepek alkalmával a Magyarlároson lakó harminczadi hivatal akkori főnöke, bizonyos Hoffert Ferdinánd, egy-egy szerzetes atyát. Hogy kik jártak ki ezen időken, arról semmi feljegyzés nem található. Az első, ki rendesen adminisztrálta a parochiát, P. Gyepesi Didacus volt 1782—1786-ig. Előbb Oláhlároson szolgált s onnan helyeztetett ide. Az ő idejében 150 Renes forint fizetés eszközöltetik ki a nagybányai bányahivatal főnöke Báró Gerlitzi által a Lusitani alapból.

P. Gál Absolon 1786—1788-ig.

Dániel Lukács világi pap 1788-ban.

P. Tamási Kelemen 1789—1792-ig.

P. Salamon Marcel 1792—1795-ig.

P. Domokos Leo 1795—1798-ig.

P. Ferenczi Dániel 1798—1799-ig.

1790—1800-ig majd az oláhlárosi plebános, majd a helybeli gör. kath. lelkész helyettesítenek.

1801—1817-ig világi papok.

P. Kovács Hilarius 1818—1847-ig. 1847. ápril 26-án meghalt tüdővészben életének 59-ik, papságának 35-ik évében. Eltemettetett ápril 28-án. Magyarlápосnak 29 évig volt lelkésze. Szép és helyes latinnyelvtudásra valló kérelmével 1836-ban megnyerte Ófelségétől, hogy a mostani papi lak telke jutányos évi bérért, 2 forintért, az egyháznak átadassék, hová 1837. máj. 31-én át is költözött. Csekély jövedelme miatt ellátásáról a hívek gondoskodtak akként, hogy a hét egyes napjain más és más család látta szívesen asztalánál. Ezt utódai is élvezték. Az ő idejében tették le a mostani templom alapját 1831. jul. 14-én és áldották meg 1841. nov. 28-án. A Lusitani-alapból járó évi 150 renes forint (= 60 frt) mellé Eszterházy János gróf szintén 150 renes forintot adományoz a lelkésznek 1834. jul. 1-től.

P. Zoltán Sándor 1847-ben.

P. Nagy Lukács 1847—1881-ig. 1881-ben felmentették a szolgálat alól s ezután majd Désen, majd Szamosujvárt, majd Bánffyhunyadon tartózkodott. A templom felszerelésében buzgólkodott; ő alatta szerzik be az oltárt, orgonát stb.

P. Sass Konstantin 1881—1886-ig. Egyszerű, fesztelen magatartásával, vidám kedélyével, humorával, fáradhatatlan munkásságával és mély buzgóságával mindenütt megnyerte hiveinek szeretetét, s rövid idő alatt legnagyobb érdemeket szerzett Magyarlápосon, hol elmondotta, hogy: egyedül többet kivittem, mint minden elődeim együttvéve. Kiváló érdeme van abban, hogy a papilak jelenlegi telke részint ajándékban, részint jutányos vételárban a róm. kath. egyháznak örökös tulajdonává lett. Ő alatta történik a papilak javítása és istálló s csűrépítés. Az ő figyelme és Manász Venczel gazdatiszt közreműködése folytán vásárolta meg az egyház Gróf Eszterházy Istvántól 200 frtért a 80 □ öl nagyságu s Gróf Eszterházy Antal által régen ajándékozott harangozóí telek mellé a 340 □ öl területű belső telket egy rosz házzal s így a két telek együtt, közel a piacához, értékes belső telekké változott. A hívek adakozásából ő szerezte be a keresztúti képeket.

Miklós Albert, mint utóda, gyászjelentésének vétele után a következő versben igyekszik magasztalni elhunytát:

Sass voltát te, sas volt akaratom,
Mely mindenütt győzelmet aratott.
Nem szálltál fenn messze a magasban
Földön jártál az emberek között,
Kiknek üdvén erőd, halhatatlan
Érdemeket szerezve, működött.

A kegyetlen vadász, a zord halál
Rád célzott s mély gyászunkra elejtett;
Tested földben, emléked itt talál
Helyet s égbe száll üdvözült lelked
Isten dolgán mi is megnyugosunk,
Imádkozunk s ebből jön vigaszunk.

És Sass Konstantinnal a szerzetesek sora be is zárul
s 1886-tól Miklós Albert nyítja meg a világi papok sorát.

Csákigorbó.

Csákigorbón historia domus hiányában az anyakönyvek-
ből 1779-től 1906-ig az az alábbi szerzetes atyák neveit sike-
rült kijegyezni, kik több-kevesebb éven át administrálták
Gorbát és vidékét. Említett atyák időrendben a következők:

Fr. Bernardinus Kemenes (1779—1788).

Fr. Absolon Gáll capell. Ord. min. stric. obs. (1788—1789).

Philippus Fazakas (1789—1799).

P. Athanasius Mike ex ordine Minorum Conv.
(1799—1803).

Petrus Czimbalmos (1804—1814).

Fr. Bonavita Blasi (1814—1815).

Fr. Venantius Bentze ord. Min. stric. obs. (1815—1818).

P. Crysogonus Kontz ord. Min. strict. obs. (1818—1820).

P. Sigismundus Fábián (1820—1835).

P. Wolfgangus Böjte (1835—1839).

P. Jacobus Karácson (1839—1840).
 P. Victorinus Bartalis (1840—1865).
 P. Josephus Balázs (1865—1867).
 P. Anicetus Nemes (1867—1870).
 Timotheus Miklós 1870—1872).
 P. Raphael Andrási (1872—1890)
 P. Thomas Holló (1890—1906).

A gorbói hívek állítása szerint P. Hollót egy pár óra Kőhalomba helyeztette át br. Bánffy vármegyei főispán politikai okokból és ezen idő alatt *Bartha Szolán* szerzetes atya adminisztrálta e hitközséget, de csak rövid ideig. 1906. óta világi pap látja el Csákgorbót.

Gróf Haller Péternél

is 1780. szeptember 23-tól van udvari káplán. Az első P. Gerlach Ferdinánd. Fizetése 100 vonás forint és 32 veder hor. Már 1784-ben megszűnik ezen állás.

Oláhlápos.

Az oláhláposi róm. kath. egyház az erd. püspök és a magas kincstár által 1787-ben alapított, s mint kincstári parochia, most is a kincstár kegyurasága alatt áll. Az akkori erd. püspök, Gróf Batyhani Ignác első lelkésznek P. Gyepesi Didák szent ferencrendi áldozárt helyezte Oláhláposra, s vele együtt 1846-ig, a világi papok között felváltva, közben-
közben 6 szerzetes lelkészkedett Oláhláposon.

Neveik:

1. Gyepesi Didák 1787—1794.
2. Koncz Chrysogonus 1794—1795.
3. Hohmán Szaniszló 1802—1804.
4. Behr Rupert 1804—1809.

5. Bándi Elek 1819—1722.

6. László Márton 1935—1846.¹

Egyéb különös följegyzés a meglévő iratokban nem találtatott.

Kimpolungon és Csernovitzban

is van Péter 1881-től kezdve.²

Mikor szűnt meg e helyek administrálása, nem találtam följegyezve sehol.

Bacza.

Gróf Lázár János 1781-től quartát ad a törökbuzából, zabból, buzából, bárányból az udvari káplánért a dési kolostornak. — 1789 után semmi följegyzés.

Baniczán

is volt káplán 1782-től. Az első P. Pollin Felician, majd P. Gold Arsenus.

Meddig állott fönn — nem találtam följegyezve.

Zilahon

1784-től alkalmaztatott kisegítő káplánul szerzetes atya. Az első volt P. Balási Bonavita. Fizetése évi 40 vonás forint.

Molnár József zilahi plebános 1791-ben és 92-ben 125 veder bort adott, 1793-ban pedig 36 vedret.

1794. után nem találtam semmi följegyzést.

¹ Az oláhláposi egyháztört. 82. l.

² P. Fauster Xaver levele 1781. V. 2-ről a Conv. levéltárában.

Naszódon

1785-től van káplán. Meddig — nem találtam semmi följegyzést.

Bonchidán

gróf Bánffy György 1802-től szintén tart udvari káplánt. Az első volt P. Ungvári Ágoston. Fizetése 30—40 véka búza és 40—60 veder bor, az évi termés minősége szerint.

Apanagyfalu.

P. Dávid Antal szentferencrendi szerzetes, csicsókeresztúri expositus káplán, mint misszionárius kiküldetik Apanagyfaluba.

Fogarassy Mihály erd. püspök 1866-ban 421 sz. alatt nevezi ki apanagyfalusi első róm. kath. lelkésznek, illetve expositus kooperatornak. Tamási Péter csicsókeresztúri plebános kíséretében érkezik Apanagyfaluba 1866 február 19-én.

Se papi lak, se templom, se iskola, se lakáshelyiség

Mikor Dávid Antalnak azt tanácsolták, hogy menjen vissza Csicsókeresztúrra, és onnan adminisztrálja Apanagyfalut, ezen nevezetes kijelentést tette: *„Én a püspök ő Excellenciájától ide vagyok küldve, ha nem kapok szállást, az út szélére felütöm a botom, leterítem bundámat, a botomra teszem palástomat és sátrat készítek, s mégis meglesz a szállás.”*

Nagy bajjal találtak szállást egy részeges ember lakásán. Ez volt papi lak, iskola és minden.

Nemsokára harangokat ad Fogarassy püspök; könyveket küld és különböző ajándékokat. A hívők száma már az első évben 69; a kath. gyermekeké 14. Ezeket neveli oktatja P. Dávid Antal, a protestánsok örökös intrikái és üldözései között.

Igy alakul meg az apanagyfalui hitközség. P. D. Antal buzgó működése folytán.

Rövid idő alatt iskola, templom létesül s midőn 1869. október 29-én Bakk Endre alsó-kapniki plebános apanagyfalusi plebánosnak kineveztetett, P. Dávid Antal egy megalakított, szervezett iskolával, templommal ellátott népes hitközséget adott neki át, amelynek szárnyai alól kifejlődött a vicei önálló hitközség, s nemsokára kifejlődik a betleni önálló hitközség is. P. Dávid Antal működése Fogarassy püspök támogatásával teremtette meg mindazt, ami most ezen a vonalon katolikus.

*

Még hány községben működtek atyáink! Mennyit dolgoztak!

A kolostor főnökei.

Weiner Konrád	1712.—1714.
Balázs Ágoston	1714.—1715.
Fabritius Paskál	1715.—1718.
Kis Sebestyén	1718.—1722.
Mártonffi Joachim	1722.—1725.
Dimién Gábor	1725.—1727.
Kis Sebestyén II.	1727.—1730.
Mártonffi Joachim II.	1730.—1731.
Jegenyei Menyhért	1731.—1732.
Gergelyfi Bertalan	1732.—1735.
Simonfi Alajos	1735.—1739.
Donát Valentin	1739.—1740.
Bögözi László	1740.—1741.
Simonfi Alajos II.	1741.—1743.
Buzás Gellért	1743.—1746.
Balázs Ráfael	1746.—1747.
Sombori András	1747.—1749.
Kovács József	1749.—1750.
Szabó Lajos	1750.—1751.

Tompos Imre	1751—1754.
Botár Joachim	1754—1755.
Tompos Imre II.	1755—1756.
Lászlóffi Lőrinc	1756—1757.
Sándor Jeromos	1757—1759.
Péterffi Gerárd	1759—1760.
Sándor Jeromos II.	1760—1763.
Blási Bertalan	1763—1764.
Tompos Imre III.	1764—1765.
Péterfi Márton	1765—1768.
Istvánfi Szilveszter	1768—1769.
Péterfi Márton II.	1769—1771.
Csergő Chrysogon	1771—1772.
Frenk Elek	1772—1774.
Kis Venánc	1774—1777.
Katona György	1777—1778.
Kézdi Gratián	1778—1779.
Fazakas Fülöp	1779—1781.
Nagy Sándor	1781—1784.
Gaal Simon	1784—1788.
Tima Boldizsár	1788—1792.
Kemény Valentin	1792—1795.
Tima Boldizsár II.	1795—1798.
Cimbalmos Péter	1798—1804.
Ponori Anaklét	1804—1807.
Kézdi Gratián II.	1807—1810.
Bencze Venáncz	1810—1811.
Péterfi Gáspár	1811—1819.
Kajlár Péter	1819—1846.
Kánya Fausztin	1846—1862.
Farkas Szolán	1862—1863.
Boga Bernárd	1863—1868.
Farkas Szolán II.	1868—1870.
Nagy Dániel	1870—1874.
Kozma Döme	1874—1904.
Sántha Angelus	1904—1908.
Biró Lőrinc	1908—

A rendház syndikusai.

A syndikusok névsorát sehol sem találtam följegyezve. Régi szerződésekből, peres iratokból stb. gyűjtöttem össze. Azért a jelzett évek, különösen 1800. előtt, nem jelentik a syndikusi megbízatás kezdetét vagy végét, hanem csak azt, hogy a nevezett esztendőben már az illető említettik a régi iratokban mint generalis-, fő-, vagy vicesyndikus.

Generalis syndikusok :

- 1714. Gróf Kornis Zsigmond.
- 1750. Bornemissza Ignác.

Fősyndikusok :

- 1713. Hancsh Sebestyén.
- 1750. Kászoni István.
- 1770. Hallenkeői Haller Péter.
- 1785. Bocskor István.
- 1810. Rác Péter.
- 1860. Frank János.

Syndikusok :

- 1715. Csicsókeresztúri Torma Sámuel.
- 1721. Csiksomlyói Imre János.
- 1725. Szabó István.
- 1729. Gergelyfi Mihály.
- 1749. Ferenczi István.
- 1766. Nagy István.
- 1784. Király István.
- 1796. Bálint Péter,
- 1802.-től Derső János.
- 1823. „ Albert József.
- 1829. „ Papp Kristóf.

- 1856.-tól Eperjesi Mihály.
 1862. „ Balázs Márton.
 1887. „ Tüzes Karácson dr.
 1907. „ Gogomán Antal dr.

A rendház és templom jótevői.

1713-ban gr. Kornis Zsigmond gubernator, a szentbenedeki malom szombati vámját igéri a szerzetnek. Ez évenként körülbelül 80 köből gabonát tett ki. 1718-ban kezdi a zárda tényleg élvezni a kedvezményt. 1811-ből a következő iratra akadtam: „Minthogy az Sz. Benedeki Malom Arendatori az kívánt Szombati Vámot az Déési Convent számára megadni nem akarták, ennek ki pótlására ezennel rendelek 300. az az három száz Rehnes Forintokat, melyek is három angariaba fognak ki fizettetni, mind addig mig ezen Mostani arendatorokkal kötött Contractus maga erejében marad. Sz. Nyíres 29-ik Maij 1811

G. Kornis Imre.

az fen írt napon az elso angariara ki adatott 100. Rh.¹

A zárda ezen donatiot egészen 1850 febr. 1-ig békésen bírta, s élvezte. Az adományozó Gubernator 1731 dec. 14-én kelt végrendeletében is megerősítette e donatioját. 1850-ben gr. Kornis Elek és gr. Kornis Gábor elvonták. Keservesen panasolja ezt 1851. ápr. 3-án kelt levelében néhai P. Kánya Fausztin házfőnök.²

1716-ban gr. Kornis Zsigmond egy kelyhet ad a zárának. Ma is abból misézik a házfőnök.

1718-ban gr. Kornis Zsigmond és gr. Mikes Mihály csere útján Bethlen Elektől megszerzik a templom melletti telket, s aztán a zárának ajándékozzák.

¹ Conv. levéltárában.

² U. o.

1720-ban Nápolyi Györgyné 100 forintot ajándékoz a zárdának, hogy zöltséges kertjéhez egy darabot vásárolhasson. — Ajándékozott továbbá a templomnak két miseruhát, 2 antependiumot és egy kelyhet.

Torma Miklósné adott egy piros pluvialét.

1721-ben Kaplioni Baro György a malma után járó szombati vámot a zárdának adja, ami évenként 40 köből gabonát tett ki.

Hantsch Sebestyén Syndicus a zárda keleti részén tölgyfadeszkából kerítést csináltat.

1722-ben a Mártonffi-család egy ezüst keresztet ajándékoz a templomnak.

Gróf Colobrat Ferenc kapitány 30 forintot ad a zárda építési költségeire.

1727-ben gróf Mikes István ugyanazon célra 60 magyar forintot ad.

Miháczi Mihály 50 forintot ad ugyanazon célra.

Torockai György 112 forintot ugyancsak ezen célra.

A vármegye pedig 200 forintot..

1729-ben június 4-én a vármegye ismét ad 100 frtot.

Július 4-én pedig egy szamosujvári Salamon nevű örmény bíró 50 forintot ad ugyanazon célra.

Moerbek Henrik a gróf Colobrat hagyatékából az építésre 200 német forintot ad.

László Miklós és neje, (szamosujvári örmények) a templomnak egy pacificalét adnak.

A vármegye az építésre 25 vonás forintot ad.

Hantsch Sebestyén egy fali órát ad a barátoknak.

Gróf Csáki Zsigmond az építésre 100 frtot ad.

1730-ban a vármegye ismét ad az építésre 200 frtot.

Tatrosi Kristóf egy piros miseruhát ajándékoz.

Duha Salamon pedig egy fehérét.

1731-ben a vármegye újból 100 frtot ad az építésre.

Szamosujvár városa a templom építésre 40 frtot ad.

Hantsch Sebestyén syndicus egy fekete miseruhát készített.

Torockai Boldizsárné egy fehér antependiumot ad a templomnak.

Gróf Lázár László arannyal és ezüsttel átszőtt terítőt ajándékoz ugyancsak a templomnak.

Gróf Csákiné szül. Henter Borbála szent Antal tiszteletére egy sajátkezüleg készített antependiumot és miseruhát ajándékoz.

Torma István feleségének Geréb Annának arannyal átszőtt jegyesi kendőjét ajándékozta a templomnak.

Okt. 17-én Kászoni István ugyancsak a templomnak adja feleségének Demjén Katalinnak arannyal átszőtt jegyesi kendőjét és felesége szent Antal tiszteletére egy selyem antependiumot készít.

Gr. Kornis Zsigmond gubernator, a rendház nagy jötevője, a Provincia Generalis Apostoli Syndikusa, végrendeletileg hagy 100 frt.-ot; megerősíti fennebb említett donatioját; hagyományoz egy fehér színű miseruhát is.

1732-ben Jábrotzki Gábor a templom ablakaira 100 frt.-ot ad.

A vármegye a templom építésére 100 frt.-ot ad.

Ismét adott 15 frt.-ot gr. Bánfi György közhenjárására.

1733. aug. 2-án Placsintár Lukács egy zöld színű lobogót ad a templomnak.

Papp Márton egy Mária-szobrot ajándékoz.

Dohotos Salamon és Bogdán egy füstölőt adnak.

1736-ban Josephus de Amort, a Kohári ezred kapitánya, hat aranyat ajándékoz.

Szeraffczki, ugyanazon ezredbeli százados, b. Salvator képének megfestetésére és aranyoztatására 6 aranyat és 30 frt.-ot ad.

Szőts Mártonné, örmény, elhunyt fia emlékére ad egy fekete miseruhát.

Prinzin Regina egy zöld színű értékes miseruhát készít.

Kászoni Istvánné egy miseinget készít.

1737-ben több szamosujvári asszony vásznat ajándékoz miseingekre és karingekre.

Gr. Kohári András a Nepomuki sz. János oltárára 100 forintot ad.

Ugyanő képet is küld az oltárra.

A vármegye javításokra 50 forintot ad.

Czikó Imre szent Ferenc oltárára 70 vonás forintot ad.

1744-ben Karácson Miklós egy lobogót ad a templomnak.

1748-ban Czikó Imre a nagy oltár felső részén lévő Mária-képet megfesteti Bécsben.

Mihálcz Imre fekete miseruhát ajándékoz dalmatikákkal.

1753-ban Kászoni István syndikus a zárda folyosójára egy órát vesz 15 forintért.

1756-ban Arnoldt Károly az ebédlő részére ajándékoz egy fali órát.

1764-ben Dániel Tivadar a nagy oltár lefestésére 240 forintot ad. Czimere ott is van a főoltáron.

Id. gr. Haller Pálné sz. Perényi Chrisztina felállítja a sz. kereszt oltárát.

Kászonyi Sándor költségén sz. Mihály tiszteletére oltár készül a templomban.

1765-ben gr. Haller Pálné sz. gr. Orczi Anna két fekete miseruhát ajándékoz.

1767-ben ugyanő egy piros miseruhát készít.

1768-ban ugyanő ismét egy értékes piros miseruhát készít.

1769-ben ugyanő egy zöld színű pluvialét ajándékoz.

Gr. Haller János egyházi ruhákra 17 frtot ad.

Gr. Kornis Zsigmondné piros selymet ad miseruhára.

Gr. Kornis Zsigmond és neje fehér miseruhát ajándékoznak.

1777-ben gr. Orczi Anna egy uj baldachinra anyagot ajándékoz.

Ezen időtől kezdve, hosszú időn át, semmi följegyzést nem találtam. Pedig lehetetlenség, hogy a jó hívők itt-ott ne ajándékoztak volna a templomnak.

1868. júl. 7-én Krauszné és Lengyel Dánielné 2 zászlót ajándékoznak a templomnak.

Pap Rebeka és Vajda Gyuláné 2 oltárterítőt készítenek.

1879-ben a főoltár díszítésére adakoznak: Krémer Samu 10 frt. Voith Jakab 10 frt. Paielle őrnagy 20 frt. Görög testvérek 10 frt. Papp Jenő 5 frt. Tatrosi Mór 1 frt. Nik Ferenc 1 frt. Todorovits Gergely 2 frt. Donovan Lukács 1 frt. Demeter Béla 3 frt. Kiss János 1 frt. öz. Kovrig Mártonné 1 frt. Tüzes Karácsony 1 frt. Kemény Károly 1 frt. öz. Glaviczky Istvánné 2 frt. Pap Györgyné 40 kr.

1880-ban Voith Gergely a világosító szent Gergely oltárára oltárképet festet.

Govrik ferencz ugyancsak oltárképet festet a szent Ferenc oltárára.

Fogarassy Mihály erdélyi püspök 100 frtot ad a szűz Mária oltárának átfestésére.

A Bocsánczy-család a szent János kápolnáját kifesteti.

1885-ben Frank János megaranyoztatja a monstranciát.

A szent Anna társulat a keresztelésnél szükséges edényeket veszi meg 30 frtéért.

1906-ban templomunkban festett ablakok készültek az alábbirt adakozók szíves jóságából: Tüzes Karácson syndicus adott 500 koronát; Voith Gergely főgondnok 500 K.; Kűh-bacher Ferencz 500 K.; Govrik Ferencz 500 K.; Gajzágó László 500 K.; Haragai Emmanuelné 500 K.; Haraga János 260 K.; Bocsánczy Márton 260 K. Ment Béláné 260 K.; Rózsafüzértársulat 260 K.; Szent Anna-társulat 580 K.; Haragai Emmánuel 580 K.; Gál Jánosné 240 K.; Dr. br. Horváth Emil 240 K.; Bogdánffy Gábor 240 K.; Vékony Ferenczné 240 K.; Kiss János 240 K.; Brugovitz József és Baráth Béla 240 K.; Gajzágó Vilmos 240 K.; Hankó Edith 240 K.; Léner János 240 K.; Oltáregylet 240 K.; Voith Gergelyné 240 K.; Wolf Bogdán 240 K.; Kulcsár Tódorné 240 K. A kegyes adakozók mindenikének neve olvasható egy-egy ablakon.

1910-ben a keresztúti képekre Voith Gergely 280 koronát ad.

Gróf Kornis Károly cs. kir. kamarás templomunkba bevezetteti a villanyvilágítást.

A szent Anna-társulat 1100 koronáért új falsistoriumot csináltat. Munkás elnöknőjét, özv. ballai Krémer Samunét az Isten éltesse sokáig!

Gr. Kornis Károly cs. kir. kamarás egyszáz zsák cementet ad a kriptá javításához és adja udvari kőművesét.

A rózsafüzértársulat a Mária-oltár javítására és egy beteghez járó lámpára 224 K. ad.

Kulcsár Tódorné a szent Anna-oltár menzájának elkészítésére 100 K. ajándékoz.

Hussek Florián kántor a szent Antal-szobrának átfestésére 42 K. ad.

Névtelen 450 K. a templomra.

Kereskedelmi Bank igazgatósága 100 K.

Gábre János a Lourdesi Mária-szobor elé egy térdeplőt készített.

Gróf Kornis Károlyné egy fehér miseruhát készít két dalmatikával és egy pluvialéval. Egy évvel előbb szintén ajánkozott egy fehér miseruhát. Sajátkezüleg készítette!

Rösner Gusztávné egy fehér szószékterítőt készít.

Özv. Tüzes Karácssonné a kriptá javítási költségeire 100 K. ad.

Ö., Betegh Imréné (Felőr) ugyanazon célra 80 K. ad.

A Rakovszky-család ugyanazon célra 100 K. ad.

1911-ben Gábre János két ülőpadot ajándékoz templomnak: a szenteltviztartók mellett vannak elhelyezve.

Voith Gergely a szent Gergely-oltárára az antependium helyére egy márványlapot szerez.

Govrik Ferencz a szent Ferenc-oltárára ugyanazt adja.

A szent Ferencz és szent Ferencz oltárára a Voith és Govrik-család szőnyeget ad.

Az oltáregylet három miseinget s egy piros miseruhát készít; úgyszintén több karinget s több oltárterítőt. Még

régebben Kulcsár Todorné több piros színű minisztráns ruhát ajándékoz.

1912-ben a sz. Anna-Társulat egy sz. Anna-szobrot szerez 340 koronáért.

Voith Gergely az asbestpadló költségeire 150 koronát ad.

Névtelen fizeti a Jézus-Szive szobrát, 340 korona.

A Bod-család a maga körében a sz. József szobrát szerzi be.

A város 500 koronát ad a torony javítására.

A Kereskedelmi Bank 50 K-t ugyanazon célra.

Demeter honvédszázados 10 koronát ad a templomi javításokra.

Névtelen (H. J.) 200 koronát a keresztkútra.

Hussek Florián egy fehér miseruha árához 200 koronát ad.

Scher Antal lakatos öröklámpatartót készít. Isten fizesse!

Kik pihentek s pihennek a kriptában ?

A kriptá 1726. december 23-án készült el, fekszik a templom alatt a főoltártól a chorusig. Ma 72 sírhely van benne. Eredetileg 76 volt, de 1807. körül az 1789. január 19-én kelt felsőbb rendeletet végrehajtva, bejárót kívülről — a kertből — nyitottak s így négy sírhely megszűnt.

1911-ben gróf Kornis Károly, szentbenedeki nagybirtokos, cs. és kir. kamarás, adott száz zsák cementet, adta Paizs Dénes udvari kőművesét is és így sikerült a kriptát, mely már romlásnak indult vala, teljesen rendbehozni még mindig majd 300 korona költséggel.

Alább adjuk azok névsorát, kik valaha a kriptába temetkeztek.

Akiknek nevei dült betűvel vannak szedve, azoknak csontjai most is ott pihennek a jelzett számok alatt. Tehát:

	Sírszám alatt
1727. május 8. Engel Ernst Joachim	38
1727. október 27. Stubenfall N.	72
1727. december 14. Pandiszt zászlós fia	74
1727. december 17. Raschkorer kapitány fia	83
1729. február 21. Miháts Mihály, gr. Mikes István gaz- datisztje	29
1739. március 16. Hansch Sebestyénne	37
1729. május 16. Miller Lipót, a Kohári-század kapitánya	59
1730. január 2. gróf Haller György (Kapjonból)	2
1730. december 5. Csikó Pál	34
1734. Gróf Haller Pál fia Ferenc	2
1737. december 22. Gróf Haller Anna, 4 éves	2
1738. február 19. P. Killei Márton	42
1740. március 24. P. Jegenyei Menyhért	58
1741. április 26. Károly nevű egyén	5
1747. április 26. Gróf Sonau fia	6
1748. február 16. P. Bányai Venánc	72
1748. Hasslhausen József fia	7
1748. november 13. Varju Juliána	8
1749. május 18. Kornis Zsuzsa, Kornis Gáborné	9
1749. november 11. Ferenczi István, syndicus	56
1750. február 26. Budai Zsuzsanna	12
1750. november 15. Palacz Erzsébet	11
1751. január 17. P. Szabó Lajos	76
1753. Kászoni Sándor fia	18
1753. november 7. Éva Rosina	31
1753. novembdr 17. Gróf Haller Klára	3
7754. február Gróf Haller Ferencné, gr. Korda Klára	33
1756. szeptember Sentner Mihályné	4
1757. október Kászoni András fia	44
1757. december 22. Budai Ferenc	13
1758. február 18. P. Csedő Dániel	40
1759. szept. Budai László	50
1759. okt. 20. Kászoni István fősyndikus	14

1760. ápr. 17. Budai István	11
1760. máj. 2. Szentner Mihály	?
1761. május 2. P. Schmidt Vitalis	41
1762. júl. 23. gr. Haller Pál	1
1764. febr. 3. P. Botár Joachim	68
1765. nov. 25. Leopoldina	44
1766. márc. 3. Fr. Simon Péter	45
1766. márc. 18. Kászoni András	28
1766. szept. 6. Bocskor Ágnes	44
1767. ápr. 6. Goldschmid Euphrosima	24
1768. febr. 6. P. Balázs Ráfael	44
1768. Graff kapitány fia	44
1769. aug. 18. Bíró Zsuzsanna	21
1770. máj. 25. Woising Márk	20
1770. okt. 4. Fr. Wolf Hippolit	60
1772. jan. 22. gr. Teleki Károly fia Miklós	15
1772. máj. 7. P. Krebicz Gergely	61
1772. okt. 13. gr. Teleki Károly fia Imre	15
1774. jan. 17. P. Donáth Valentin	46
1774. júl. 1. Nagy István syndikus	57
1774. júl. 21. P. Butak Ciprián	22
1774. szept. 15. gr. Haller Péter fia Imre	16
1775. márc. 30. Kászoni Antal	53
1775. júl. 11. gr. Haller Péter fia Lőrinc	16
1776. okt. 31. Demén Katalin	54
1778. márc. 20. Wirsing Rebeka	17
1779. jan. 10. gr. Lázár Klára	25
1779. márc. 14. gr. Haller Péter fia Gábor	16
1779. már. 22. gr. Haller Péter leánya Juliánna	16
1780. jún. 2. P. Bocskor Paulin	67
1780. jún. 30. Dobokai György	23
1781. jan. 27. P. Mader Hermenegild	72
1784. jan. 11. P. Frenk Elek	26
1784. jún. 1. Király István syndikus	55

	Sírszám alatt
1785. szept. 27. Botskor István, fősydikus	35
1786. máj. 16. Botskorné Zilai Zsuzsána	19
1786. aug. 6. P. Cseke Pál	41
1787. márc. 30. P. Péterfi Gerard	64
1787. ápr. 28. Deési János	4
1787. máj. 28. P. Barabás Anzelm	62
1787. szept. 9. P. Péterfi Márton	63
1787. nov. 20. Budai János	34
1791. márc. 11. Jenei Éva	35
1791. márc. 16. P. Kemenes Bernardin	65
1791. okt. 18. Fr. Bediger Imre	66
1792. márc. 12. Cserei Zsuzsa	38
1793. márc. 21. Bolya János	36
1793. ápr. 4. Br. Ludmann Norbertné	31
1793. ápr. 6. P. László Tóbiás	54
1795. ápr. 23. Budai István	50
1795. máj. 28. gr. Perényi Krisztina	37
1796. júl. 12. Deési Jánosné	5
1796. dec. 19. P. Nagy Ágoston	47
1798. ápr. 4. Drágomán Gábor	73
1799. febr. 11. P. Török Egyed	11
1799. ápr. 8. Madaras Ilona	18
1799. ápr. 23. P. Ferenczi Dániel	8
1799. jún. 30. P. Fazakas Fülöp	62
1800. márc. 1. P. Török Auxentius	60
1880. Márc. 30. Govrik Katalin	6
1800. szept. 7. <i>Novák Katalin</i>	76
1801. jun. 28. gr. Teleki György	41
1802. jan. 12. P. Sánta Péter	61
1802. jan. 30. Boldacsán Károly	42
1802. jún. 1 br. Ludman Norbert	33
1803. márc. 27. Pap Lukács	2
1804. ápr. 23. P. Gál Absolon	21
1804. decz. 28. Hankovits Mária	9

1805. ápr. 19. br. Huszár József, fia János	16
1806. márc. 4. br. Huszár Józsefné, gr. Teleki Borbála	16
1806. márc. 17. <i>Bocsántzi Mária</i>	45
1806. márc. 17. Kovrig Márton	13
1806. márc. 17. <i>P. Madár József</i>	74
1806. márc. 27. <i>Czetz Deodát</i>	12
1806. máj. 7. id. br. Huszár Józsefné, gr. Mikes Katalin	?
1806. dec. 21. gr. Kornis Gábor	28
1808. jan. 20. Frater Antal (felőri.)	14
1798. okt. 21. <i>Maurer Zsuzsa</i>	24
1809. okt. 10. gr. Kornis Katalin	27
1809. dec. 14. <i>Cserei Mihályné, br. Henter Klára</i>	20
1811. ápr. 29. Gr. Teleki Károly	21
1811. jul. 22. <i>br. Perényi Anna, gr. Lázár Ferencné</i>	52
1811. okt. 23. <i>Haller Julia, gr. Teleki Károlyné</i>	23
1811. nov. 1. Solyom Katalin, Nagy Ferencné	46
1811. dec. 6. <i>Bunda Anna, Donovák Jánosné</i>	17
1811. dec. 28. <i>Tóth Ferenc</i>	53
1812. március 8. Vajda Gábor	15
1812. június 5. Dantel Christina	25
1812. szeptember 4. <i>Fülöp Rozália</i>	26
1813. február 18. P. Antalfi József	16
1813. szeptember 17. <i>Maurer Katalin</i>	4
1814. ? <i>Haller Mária, H. Albert, H. Constantia</i>	11
1814—15. január 10. <i>Misuk Antal. Donovák János, Kovrik Márton, Kovrik Róza</i> örmény gyermekek és <i>Czetz András</i>	58
1815. január 13. <i>Mundruj Elek</i>	49
1815. február 7. Rácz Mária	19
1815. március 7. Moldován Rebeka	33
1815. június 17. <i>Donovák János</i>	7
1815. november 4. Botoka József	73
1816. június 3. br. <i>Huszár Borbála</i>	8
1816. augusztus 7. <i>Donovák Mária</i>	36

1817. május 2. <i>P. Nagy Honor</i>	54
1817. május 17. Kosután Veronika	• 10
1817. május 28. Rácz Ferenc	19
1817. június 16. <i>Papp Kristóf</i>	32
1817. június 18. <i>Czecz Katalin</i>	37
1818. május 24. Gróf Kornis István	22
1819. május 12. <i>Miháltz Viktoria</i>	43
1819. november 25. gr. <i>Kornis Ignác</i>	38
1819. december 6. br. <i>Huszár József</i>	50
1820. április 23. gr. <i>Kornis Gáspár</i>	55
1822. október 3. gr. <i>Kornis Karolina</i>	35
1822. november 13. Fr. <i>Csiki Ferenc</i>	66
1823. január 27. <i>Derső János</i> , syndikus	65
1823. június 6. <i>Korbuly Elek</i> , <i>Donovák János</i>	19
1824. június 24. <i>P. Gáspár Paulin</i>	64
1817. március 12. <i>P. Szabó Pacifik</i>	63
1828. március 31. <i>Albert József</i> , syndikus	71
1838. április 27. br. <i>Rákovszki Márton</i>	2
1829. januárius 11. <i>Czetz Katalin</i> , <i>Roth Pálné</i>	31
1830. október 9. <i>Czetz Márton</i> ,	18
1831. június 7. <i>P. Györffy Albert</i>	60
1833. február 26. Botskor Klára	?
1834. június 29. <i>Lászlóffi Miklós</i>	5
1835. december 8. gr. <i>Kornis Mihály</i>	33
1836. november 19. gr. <i>Teleki Anna</i> , gr. <i>Kornis Ignáczné</i>	25
1879. május 4. br. <i>Huszár József</i>	41
1889. augusztus 22. Pap Juliana	19
1840. február 12. <i>P. Bartos István</i>	35
1840. november 9. <i>Czetz Kristóf</i>	46
1844. szeptember 7. gr. <i>Kornis Ferencz</i>	48
1845. május 31. gr. <i>Kornis Mária</i>	6
1846. február 2. <i>P. Kajtár Péter</i> , 27 évig dési házfőnök	1
1849. április 23. <i>Novák Anna</i>	9
1848. november 9. <i>Pap Dániel</i>	47

	Sírszám alatt
1848. december 3. <i>Fráter Anna, Wass Antalné</i>	51
1848. december 14. <i>Czetz Márton</i>	21
1849. február 28. <i>Br. Huszár Zsigmond</i>	50
1849. május 23. <i>Mundruly Rebeka</i>	3
1849. augusztus 28. <i>Pap Dani, Pap Pista, Pap Imre, Márkovics Katicza</i>	47
1849. <i>Donovák Katalin</i>	69
1851. február 16. <i>Ábrahám Rebeka</i>	22
1853. február 24. <i>Desseöffi Mihály</i>	40
1853. november 23. <i>gr. Lázár Johanna, özv. Jábróczy Antalné</i>	13
1853. december 31. <i>Zakariás Róza</i>	39
1855. január 30. <i>Czetz Kristóf</i>	44
1855. december 5. <i>Bulbuk Julianna</i>	73
1856. február 6. <i>Pap Kristóf</i>	10
1856. augusztus 13. <i>br. Henter Anna</i>	28
1859. augusztus 4. <i>Fráter Wolfgang</i>	14
1863. február 11. <i>Frater Teréz</i>	16
1863. szeptember 9. <i>br. Henter József</i>	27

A róm. kath. egyházközség gondnokai.

A gondnokok neveit 1800. előtt följegyezve sehol nem találtam, mivel egyháztanácsi, vagy hasonló célú, s tartalmú jegyzőkönyvet nem vezettek. Tehát peres iratokból, szerződésekben, testamentumokból stb. gyűjtöttem össze e névsort. Azért az 1800. előtti időben az adott évszám nem a gondnoki megbízatás kezdetét vagy végét jelenti, hanem csak azt, hogy a jelzett évben az illető már említettik a régi írásokban mint fő, vagy algonok. Az 1800. utáni adatok már pontosabbak, mert az egyháztanácsi jegyzőkönyvből vették.

Főgondnokok :

- 1783. Bocskor István.
- 1811. Hallerkeői Haller János gr.
- 1843. Galgói Rácz Imre.
- 1844. Vajda Pál.
- 1859. Krémer Sámuel.
- 1889.-től Voith Gergely.

Gondnokok .

- 1734. Csikmindszenti Czikó János.
- 1735. Pap Farkas.
- 1745. Perle János.
- 1776. Köllő Péter.
- 1779. Kovács József.
- 1800. Köllő Ambrus.
- 1801. Fülöp Antal.
- 1813. Eperjesi János
- 1822. Dorgó István.
- 1823. Biró Farkas.
- 1843. Csomafái Dániel.
- 1844. Szász András.
- 1853. Izsáki József.
- 1874. Voith Gergely.
- 1889. Hatfaludy József.
- 1910. dr. báró Horváth Emil.

A fiúiskola fejlődése.

1713-ban P. Weiner Konrád négy kis szobácskát épített. Egyikben az iskolát helyezi el mindjárt a következő esztendőben. S mivel az atyák a hithirdetés terhes munkájával vannak elfoglalva, világi tanerőt alkalmaznak.

1718-ban gróf Kornis Zsigmond és Mikes Mihály csere útján gróf Bethlen Elektől a Rácz-telek közelében megszereznek egy fundust s azt a szerzeteseknek ajándékozzák. Ezen a funduson volt egy faház s ezt iskolául használják a szerzetes atyák.

1720-tól már a kozárvári Cseh Ferenc Deák-féle házat használják iskolául.

1741-től a Kuppán-féle házban helyezik el az iskolát.

1755-ben a szerzet P. Kajtsa Joákhimot rendeli tanítóul.

A szerzetesek ezután arra töreksenek, hogy a zárdán kívül legyen az iskolának saját telke. Többször megkeresik e végből a házfőnökök mint lelkészek a várost.

1763. szept. 17-én a gubernium elrendeli a városnak, hogy a katolikus iskola részére hely adassék. A város a Convent területéből kér cserébe, de a szerzetesek nem adnak.

1767-ben Hadik generális, megfordulván Désen, meghagyja a városnak, hogy 15 nap alatt iskolatelket adjon a katolikusoknak.

1768. június 11-én a Gubernium sürgetésére a város a Balogh Pál-féle telket adja az iskola céljaira igen súlyos kikötések mellett. E telek a Convent közelében feküdt. P. Istvánfi Szilveszter házfőnök tiltakozik is a város kikötései ellen még ugyanaz napon, de — mint a következmények mutatják — kevés eredménnyel.

Az iskola céljaira adott Balogh-féle ház szalmával volt fedve. Két kis szűk szobából állott. Ki kellett javítani. Miből?

1768. nov. 18-án. gróf Teleki Károly megnyeri a Guberniumtól az engedélyt, hogy az 1767—69-be esztendőkből befolyt, illetve befolyandó verébfő-adók ezen célra fordításának. 1769-ben P. Péterfi Márton házfőnök tényleg 269 forint 9 krajcárt kap is kezeihez a várostól ezen célra fennirt adókból.

1826-tól már rendes naplót vezet a professzor az ifjúság osztályozásáról érdekes megjegyzésekkel. Mátyás Ferencz a tanító ezen évben. A következő években P. Varga Kelemen h. házfőnök tanít.

1861-ben tanakodik a hitközség, hogyan fizesse a tanítót.

1870-ben a hitközség új iskolát épít s két szerzetest alkalmaz csekély fizetéssel.

1906-ban a szerzetesek visszalépnek a fiuiskola vezetésétől s azóta világi tanerők látják el ezen iskolában az oktatást.

Ezen iskolánál működtek 1755-től kezdve, (előző évekről semmi értesítés nem állott rendelkezésemre.):

1755-től P. Kajtsa Jóakim.

1756-tól P. Dombi Ráfael.

1758-tól P. Darvas Leó.

1759-től P. Albert Athanáz.

1760-tól P. Endes Alajos.

1762-től P. Csergő Baltházár,

1764-től P. Szabó Ágoston.

1767-től P. Ferenczi Bonavita.

1768-tól P. Török Jakab.

1769-től P. Márkos Bálint.

1770-től P. Mártonffi Gábor.

1771-től P. Sárosi Cherubin.

1775-től P. Csobot Lajos.

1776-tól P. Botskor Nepomucén.

1781-től P. Zelenei György.

1792-től P. Bálintfi Alajos.

1796-tól P. Miklósi Mansvét.

1801-től P. Horváth Nazár.

1804-től P. Simonfi Crescencz.

1805-től P. Kajlár Péter.

1806-tól P. Nagy Honor.

1809-től P. Kovács Ignác.

1810-től P. Szebeni János.

1812-től P. Zoltán András.

1813-tól P. Sipos Nárcisz.

1814-től P. Csató Ambrus.

- 1815-től P. Sípos Nárcisz.
1816-tól P. Ferenczi Paulin.
1819-től P. Betze Ferenc
1821-től P. Bodor Rafi.
1823-tól P. Csiszér Ignác.
1826-tól P. Mátyás Ferenc.
1827-től P. Warga Kelemen.
1830-tól P. Ábrahám Ignác.
1832-től P. Zoltán Sándor.
1833-tól P. Kacza Leonárd.
1836-tól P. Györffi Angyal.
1837-től P. Nagy Lukács.
1838-tól P. Simon Jukundián.
1839-től P. Márkos Kerubim.
1840-től P. Márton Pacifik.
1841-től P. Andrási Rafael.
1842-től P. Fekete Ágoston.
1846-tól P. Darvas Szaniszló.
1850-től P. Dávid Antal.
1856-tól Fr. Szántó Damaszcén.
1858-tól Fr. Bándi Bernardin.
1859-től Jánosi Bálint.
1860-tól Fr. Holló Tamás.
1861-től P. Salamon Szilveszter.
1862-től P. Bándi Bernardin.
1864-től P. Elekes Lőrinc.
1867-től P. Lukács Ádám.

Tanév	Osz- tály	Tanító	Osz- tály	Tanító
1868—69	I—IV.	P. Markó Balázs	—	—
1869—72	I—II.	P. Markó Balázs	III—IV	P. Nagy Honor
1872—76	I—II.	P. Markó Balázs	III—IV	P. Szélyes Ferenc
1876—77	I—IV.	P. Karda István	V—VI	P. Markó Balázs
1877—78	I—IV.	P. Márton Gellért	V—VI	P. Markó Balázs
1878—79	I—IV.	P. Márton Gellért	V—VI	P. Pál Kap. János
1879—81	I—II.	P. Márton Gellért	III—IV	P. Imre Márk
1881—82	I—II.	P. Simon Márián	III—IV	P. Imre Márk
1882—83	I—II.	P. Miklós Thimotheus	III—IV	P. Imre Márk
1883—85	I—II.	P. Miklós Thimotheus	III—IV	P. Györffy Fidél
1885—86	I—II.	P. Elekes Endre	III—IV	P. Miklós Thimotheus
1886—87	I—II.	P. Elekes Endre	III—IV	Fr. Sántha Angelus
1887—88	I—II.	P. Elekes Endre	III—IV	Fr. Dávid Samu
1888—89	I—II.	P. Elekes Endre	III—IV	P. Ferenczy György
1889—90	I—II.	P. Ferenczy György	III—IV	P. Korody Berárd
1890—91	I—II.	P. Ferenczy György	III—IV	P. Korody Berárd
1891—92	I—II.	P. Szélyes Ferenc	III—IV	P. Korody Berárd
1892—93	I—II.	P. Sárosy Egyed	III—IV	P. Ferenczy Károly
1893—94	I—II.	P. Miklós Thimotheus	III—IV	P. Ferenczy Károly
1894—95	I—II.	P. Ferenczy Károly		P. Korody Berárd
1895—96	I—II.	P. Lenes Imre	III—IV	P. Korody Berárd
1896—98	I—II.	P. Lőrincz Ödörlik	III—IV	P. Korody Berárd
1898—901	I—II.	P. Sárossy Egyed	III—IV	Fr. Veszprémy Konrád
1901—902	I—II.	Fr. Veszprémy Konrád	III—IV	P. Solthy Szaniszló
1902—904	I—II.	Veress József	III—IV	Fr. Veszprémy Konrád
1904—905	I—II.	P. Dávid Lajos	III—IV	P. Főrika Adrián
1905—906	I—II.	P. Dávid Lajos	III—IV	Kühn Kajos
1906—907	I—II.	Hussek Flórián	III—IV	Bulbuk Hugó Gábor
1907—908	I—II.	Bulbuk Hugó Gábor	III—V	Benkő Albert
1908—909	} I.	Bulbuk Hugó Gábor	II—III IV—V	Földes Zoltán Benkő Albert
1909—910			II—III IV—V	Lajos István Benkő Albert
1910—912	I—II.	Bulbuk Hugó Gábor	III—V	Benkő Albert

A leányiskola fejlődése.

Volt-e kezdetben a leánynevelésről gondoskodva, bizonytalan. Adatok erre nézve hiányzanak.

1782-ben már nyertek a leányok külön oktatást s ez még 1787-ben is fennállott.

1803. ápr. 11-én az egyháztanácsi jegyzőkönyv 2. pontja Bardóti Istvánnét említi, mint leányiskolai tanítónőt.

1823 körül Imre József nevű, kevésbé képzett ember oktatja a leánykákat kevés fizetés mellett, de gyatrán is.

1847-ben br. Rakovszky Mártonné, br. Henter Anna a leányiskola javára 3001 frtos alapítványt tesz.

1847-ben Kánya Fausztin házfőnök idejében a leánykákat szerzetes tanító oktatja a fiúiskolában délelőtt 8—10-ig, délután 2—4-ig.

1851-ben Kasznicz Karolina alkalmaztatik tanítónőül évi 30 frt. fizetés mellett. Szállása az iskolaépületben volt.

1853-ban elhagyta a katolikus vallást; református lett. Férjhez ment. —

1754. végétől néhány évig Unger Amália áll a leányiskola élén.

1858-tól újra szerzetestanító oktatja a leánykákat.

1867-től Lebede János kántortanító vezeti a leányiskolát.

1875-ben Botár kántortanító felesége, Márton Anna tanítja a leánykákat kézimunkára.

1877-től Esztegár Karolina, Hussek Flórián kántortanító neje, végzi ugyanazon munkát. A rendes oktatást pedig Hussek Flórián kántortanító.

1887-ben a hitközség leányiskolát épít a mai Czakó-utca szögletén.

1906. őszén a „Miasszonyunk“-ról nevezett temesvári iskolanővérek veszik át a leányiskola vezetését.

1911. őszén megnyílt a polgári leányiskola is két osztállyal.

A leányiskola tanerei az 1911—12. tanévben :

Sobán M. Stefánia nővér I. polg. oszt. főnöke.

Kovács Margit kisasszony a II. polg. oszt. főnöke.

Alexius M. Firmáta nővér, a IV. elemi oszt. vezetőnője.

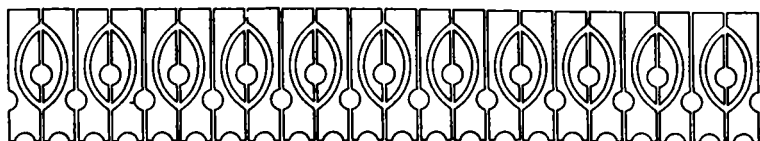
Schnur M. Camilla nővér, III. elemi oszt. vezetője.

Klima M. Timothea nővér, a II. elemi oszt. vezetője.

Éva M. Theodosia nővér, az I. elemi oszt. vezetője.

Ursulescu M. Vincencia nővér, munkatanítónő.

Zárszó.

Rövid vonásokban ez a képe kétszáz esztendőnek!
Mikor az első szerzetes Désre érkezett, egyetlen katolikus hívőt talált. Ma, a legújabb népszámlálás adatai szerint, 2060 lélek róm. katolikus. A környéken hány önálló lelkészség alakult, amelyeknek alapját szerzetes atyáink fáradságos munkája vetette meg...

Isten segítségével indulunk a harmadik centenarium elé.
Jelszavunk: mindent Istenért!

